

Fredrikke Johansen
og Linda Godønes

10

Apotekteknikk på medisinrommet

Frigjøring av kompetanse
Kan digitalisering frigjøre tid til bruk av faglig kompetanse?

14

Økt sykefravær
Sykefraværet i apotek har økt under pandemien.

18

Ny skolehverdag
Pandemien har gitt konsekvenser for elever ved apotekteknikerlinjene.

22

For hoste ved forkjølelse

FRA 1 ÅR

- ✓ Lindrer tørrhoste og slimhoste
- ✓ Naturlig honning, tørreksrakt fra altearot
- ✓ Jordbærsmak

Dette er et medisinsk utstyr. Les bruksanvisningen før bruk.

PERRIGO NORGE AS • Nydalsveien 36B, 0484 Oslo, Tel: 23 00 70 40, www.perrigo.no

- 5 Forbundsleder har ordet
- 6 Småstoff
- 10 Apotektekniere på medisinerrommet
- 14 Digitalisering og kompetanse
- 18 Sykefravær under covid-19
- 22 Ny skolehverdag
- 24 Liv Reisch takker for seg
- 26 Aldri faglig utlært
- 27 Parat UNG
- 28 Fagforeninger og integrering
- 32 Hverdagen på Folkehelseinstituttet
- 36 Parat informerer
- 38 Spørsmål og svar
- 40 Kryssord og hjernetrim
- 42 Parats leder

Apotekkompetanse i kommunehelsetjenesten

Frigjøring av tid for sykepleierne er målet når Fredrikstad kommune slipper apotek-tekniere til på medisinerrommet.

10

Skolehverdagen snudd på hodet

Nedstengingen av landet fikk dramatiske konsekvenser for elevene ved apotektekniere-linjene ved videregående skoler.

22

Irene Hope. Foto: Vetle Daler.

Frigjøring av kompetanse med digitalisering

Apotekansatte håper økt digitalisering kan frigjøre mer tid for bruk av faglig kompetanse.

Foto: Kristin Kosmo.

18

Økt sykefravær

Sykefraværet i apotek har økt etter koronapandemien traff landet i mars.

Farnaz Hakimzadeh-Sobrabi. Foto: Nicklas Knudsen.

Hverdagen på Folkehelseinstituttet

Ansatte på Folkehelseinstituttet (FHI) har til sammen flere tusen timer merarbeid og overtid siden mars.

32

Hvem skulle trodd det?

«I disse koronatider», som det så fint heter (begynner egentlig å bli litt utvasket, det uttrykket) er det ett apotekrelateret tema jeg ikke makter å unngå å skrive om. Nettopp. Munnbind.

I før-koronatiden var dette plagget stort sett forbeholdt helsepersonell, det var bare snodige turister som en sjelden gang dukket opp med munnbind på gata her i Norge. Nå er munnbind på alles lepper – bokstavelig talt. Et google-søk gir over 2 500 000 treff på dette ordet. Omtrent det samme antallet som munnbind-kongen Idar Vollvik har feilmerket og sendt ut hver dag.

Det er nemlig mange lurendreiere på dette markedet nå. En rekke

steder har det vært utsolgt for munnbind, og mange skor seg på å selge munnbind til ågerpris. Du kan få kjøpt munnbind i alle regnbuens farger og i en rekke fiffe design – og til svært varierende pris. Munnbind har nesten blitt det nye moteplagget. Hvem skulle trodd det for et halvt år siden?

Selv sliter jeg litt med å bli venn med munnbindet og holder meg dessuten stort sett unna kollektivtransport og steder med mange mennesker. Men når jeg skal kjøpe munnbind, da ligger jeg unna Vollvik og andre rabagaster, og oppsøker apoteket.

Vilje

Farmasiliv

Utgis av:
Farmasiforbundet i Parat

Farmasiforbundet,
Lakkegata 23
Postboks 9029 Grønland
0133 OSLO

www.farmasiforbundet.no
www.parat.com

Besøksadresse: Lakkegata 23
Telefon: 482 10 100
Teleaks: 21 01 38 00
E-post: post@parat.com

Ansvarlig redaktør: Trygve Bergsland
Mobil: 905 85 639
E-post: trygve.bergsland@parat.com

Leder: Irene Hope
Mobil: 958 00 766
E-post: irene.hope@parat.com

Forsidefoto: Heidi Skjønhaug Reinertsen /
Apotek 1 Helsehuset Fredrikstad. Muhammad R.
har bearbeidet og endret originalbildet.
Avbildet: Fredrikke Johansen og
Linda Godønes
Alle illustrasjonsbilder i bladet som ikke er
kreditert er levert av iStock.

Redaksjonen avsluttet: 21.09.2020
Materiellfrist neste nummer: 06.11.2020

ISSN: 1891-6864
ISSN: 2464-1618 (online)

Layout:
Storybold
www.storybold.no

Trykk: Ålgård Offset AS
www.a-o.no
Telefon: 51 61 15 00

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav og er svanemerket, CO₂-nøytralt og 100 prosent resirkulerbart.

Vi arbeider etter
Vær Varsom-plakatens regler
for god presseskikk.

Den som mener seg rammet av urettmessig publisering, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund som behandler klager mot mediene i presseetiske spørsmål.

Adresse: Rådhusgt 17
0158 Oslo
Tlf: 22405040
E-post: pfu@presse.no

presse.no

Skroter upraktisk forbud

Det har tidligere vært forbudt for apotekteknikere å være til stede på møter med legemiddelreklame, men nå åpnes forskriften for at flere helsepersonellgrupper kan delta på tverrfaglige møter med reklame.

Endelig kan apotekteknikere delta på møter med legemiddelreklame, da Legemiddelforskriften åpner for at flere helsepersonellgrupper kan delta på møter med reklame for reseptpliktige legemidler dersom noen av de allerede opplistede gruppene også deltar. I praksis betyr dette at apotekteknikere ansatt i apotek heretter kan delta på slike møter når farmasøyter deltar.

Reklameforbudet har vært upraktisk for apotekteknikerne, fordi slike møter ofte gir viktig informasjon som brukes i pasientkontakt. Farmasiforbundet har jobbet for å få endret Legemiddelforskriften i mange år og gått mange runder med politikere og Legemiddelverket. Dette har vært en av de viktigste sakene jeg har jobbet med siden jeg ble leder i Farmasiforbundet i 2012.

Farmasiforbundet har i flere år ment at reklame fra legemiddelindustrien gir en kompetanse som er nødvendig å inneha for å gi pasienter og kunder god informasjon om reseptpliktige legemidler. Myndighetene sier de vil prioritere apotekene som et lavterskeltilbud innen helse. Da er det viktig at vi som har daglige kundemøter, har høy kompetanse og kan gi god veiledning.

Apotekteknikere er den største gruppen ansatte i apotek, og frem til nå har vi vært prisgitt annenhåndsinformasjon fra farmasøytene. I en hektisk hverdag har det vært veldig ulik praktisering av dette.

Vi er inne i en uvirkelig og uforutsigbar tid med en koronapandemi i hele verden, som har forårsaket virusmitte og begrensning av den enkeltes frihet. Overholdelse av myndighetenes smitteverntiltak er viktig. Husk å holde én meters avstand, vask hender og vær hjemme hvis du blir syk. Så får vi håpe på at dette blir bra til slutt.

Myndighetene i Norge definerer ansatte i apotek som helsepersonell med pasientnært arbeid, og dere skal derfor testes for covid-19 på lik linje med annet helsepersonell.

Jeg vil ønske alle en fin høst, og ta godt vare på hverandre!

Juni

Foto: Vette Daler

Stort prissprik mellom innkjøp og salg av munnbind

E24 har sammenlignet prisen på munnbind i norske apotek mot innkjøpsprisen på samme vare fra produsenten i Kina. Prisforskjellen er tydelig. På Apotek 1, Vitusapotek og Boots apotek har en pakke på 50 munnbind blitt solgt for 599 kroner. Innkjøpsprisen for tilsvarende pakke skal ha vært på 22,5 kroner. Her er ikke utgifter til frakt og avgifter tatt med i beregningen. Apotekene forklarer at det skal ha vært langt høyere priser da munnbindene som selges i dag, ble innkjøpt fra Kina tidligere i år.

Samtlige apotek signaliserer at situasjonen er i ferd med å stabilisere seg, og at dette vil medføre lavere priser – også i butikkene. @NTB

Irene Hope. Foto: Vette Daler.

Bli med på feiring av apotekteknikerdagen 20. oktober!

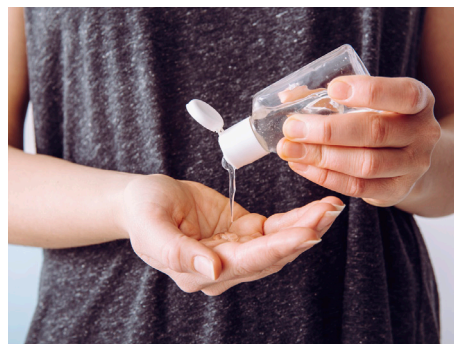
Apotekteknikernes dag markeres i år den 20. oktober. Dagen vil markeres av Farmasiforbundet, og forbundsleder Irene Hope håper apotekteknikere over hele landet vil bli med på markeringen. – I år blir det nok en annerledes dag for mange, men vi håper fortsatt at flere vil være med og feire på sin måte. Jeg håper alle finner på noe hyggelig på apoteket denne dagen, og at folk sender oss mange flotte bilder. Dem publiserer vi selvsagt i våre digitale kanaler, og kanskje blir det en liten premieutdeling i år som i fjor, sier hun.

Nettapotek solgte 40 000 munnbind i timen

Etter en anbefaling fra helsemyndighetene om bruk av munnbind i kollektivtransporten i Oslo og Indre Østfold, skal nettapoteket Farmasiet ha solgt hele 40 000 munnbind i timen. – Det er et stort trykk på munnbind nå, som vi forventet. I timen før pressekonferansen solgte vi rundt 40 000 munnbind og har ligget på 40 000 i timen også etter pressekonferansen, sa daglig leder Hans Kristian Furuseth i Farmasiet til E24 14. august. @NTB

Apotekene får håndsprit-refs av Forbrukertilsynet

Forbrukertilsynet er misfornøyd med måten de største apotekene i Norge priser håndspriten sin på. Tilsynet har sjekket om apotekene viser håndspritens enhetspris, da enhetsprisen gjør det mulig for kunden å kunne sammenligne prisene på de ulike produktene. – Vi har undersøkt elleve apoteks nettbutikker, og ingen oppga enhetspris. Det er store prisforskjeller på grunn av koronaviruset, og derfor er det viktig at forbrukeren lett kan sammenligne priser, sier avdelingsdirektør Jo Gjødrem, avdelingsdirektør i Forbrukertilsynet.

Nettsidene til Apotek 1 var blant de elleve som ble undersøkt av tilsynet.

– Det er tekniske årsaker til at det ikke er oppført enhetspriser i alle apotek. Vi jobber med å løse dette nå, skriver kommunikasjonsdirektør Silje Ensrud i Apotek 1 i en e-post til E24. @NTB

Håper fortsatt på korona-vaksine før året er slutt

AstraZeneca håper å ha en koronavaksine klar før nyttår, selv om de har satt kliniske tester på vent. Testene ble avbrutt som følge av at det ble oppdaget en uforklarlig sykdom hos en testperson i Storbritannia. Vaksinen utvikles av AstraZeneca og University of Oxford, og har vært testet i fase 3 i USA og i fase 2 og 3 i Storbritannia, Brasil og Sør-Afrika. Vaksinen er en av ni vaksiner i verden som er i den tredje testfasen. @NTB

Vil sikre seg 200 millioner nye vaksinedoser

EU-kommisjonen håper å sikre seg 200 millioner doser gjennom innledede samtaler med nok en vaksineprodusent. Det er tyske BioNTech, som samarbeider med amerikanske Pfizer, som jobber med å utvikle en vaksine som kan bli tilgjengelig for EU-landene og Norge dersom den ferdigutvikles. Målet til kommisjonen er å sikre seg en rammeavtale for kjøp av 200 millioner vaksinedoser på vegne av EU-landene (og Norge), med en opsjon på ytterligere 100 millioner doser. Kommisjonen har allerede fullført forhandlinger med Sanofi-GSK, Johnson & Johnson, CureVac, Moderna og AstraZeneca. Den første kontrakten er signert med sistnevnte og trådte i kraft 27. august. @NTB

Koronapandemien har ført til et etterslep i MMR-vaksineringen

Omlag 7500 færre barn enn anbefalt har fått MMR-vaksine ved 15 måneders alder hittil i år. Dette skyldes i stor grad koronapandemien. Hittil i år har 35 948 vaksinasjoner blitt satt til anbefalt tid mot 43 542 vaksinasjoner på samme tidspunkt i årene 2017–2019.

– Forsinket vaksinasjon fører til økt sårbarhet for smitte og smittespredning dersom man skulle få importtilfeller. Det er derfor viktig at de barna som er over 15 måneder og ennå ikke har fått tilbud om første dose MMR-vaksine, får dette så snart som mulig, sier seksjonsleder Are Stuwitz Berg ved FHI. @NTB

Bekymret for at influensavaksinen ikke går til de mest trengende

Det har nå blitt mulig å få influensavaksine på apotek fremfor å gå innom legen. Dette bekymrer Norsk forening for allmennmedisin. De er redd praksisen kan føre til mangel på vaksiner til dem som trenger dem aller mest.

– Vi har ingen målsetting om å vaksinere hele befolkningen. Min bekymring er at de som vil oppsøke apotekene for å få satt vaksine, i utgangspunktet er dem som er friske og som kan betale, sier leder for foreningen Marte Kvittum Tangen, som er bekymret

for konsekvensene hvis det blir mangel på vaksine. Sveinung Stensland deler ikke bekymringen.

– Staten har kjøpt inn masse vaksiner som distribueres til risikopasienter i utgangspunktet. Det er en liten andel som selges via apotek. Denne endringen er gjort for å få opp vaksinedekningen og for å gjøre det enklere for folk. Det er dessuten kjøpt inn betydelig flere vaksiner i år enn i fjor, sier Stensland til NTB. @NTB

Storingsrepresentant Sveinung Stensland (H).
Foto: Hans Kristian Thorbjørnsen.

Apotekforeningen stanser ompakking av munnbind

Etter en dialog med Legemiddelverket sendte Apotekforeningen en melding til samtlige apotek med nye føringer for ompakking av munnbind. De ønsker nå å stanse praksisen. Enhetsleder Tove Jahr i Legemiddelverket opplyser at de har presisert regelverket for Apotekforeningen etter melding fra våkne forbrukere som har pekt på at enkelte ompakkinger ikke er i tråd med regelverket for medisinsk utstyr.

– Anbrudd av munnbind er ikke noe apotekene har ønsket å drive med, men det ble gjort en periode for å sikre tilgjengelighet, slik at man ikke måtte kjøpe store mengder av gangen, sier fagdirektør Hanne Andresen. @NTB

Ulovlig Viagra-import fortsetter til tross for reseptfritak

For å redusere ulovlig import ble Viagra gjort reseptfritt på apotek fra nyttår. Likevel har tollerne beslaglagt omtrent like mye potensmidler hittil i år som i hele fjor. Så langt er det snakk om at 5000 sendinger med ulovlige legemidler har blitt stoppet. Halvparten av dette er potensmidler, melder NRK. @ NTB

Babyer og eldre blir oftest feilmedisinert

Det er de yngste og de eldste som er mest utsatt for feilmedisinering ved norske sykehus, fremkommer det i en meldeordning. Det er spesielt to grupper som peker seg ut: pasienter over 65 år og barn i sitt første leveår. De eldre pasientene er sårbare fordi de ofte bruker flere medikamenter enn andre. Babyer fordi medisinerne til så unge pasienter må tilpasses kroppsvekten til det enkelte barnet, noe som gir økt risiko for feil. @NTB

Umulig å sikre global rettferdig fordeling av koronavaksiner?

Statsminister Erna Solberg (H) mener det kan vise seg umulig å finne en måte som sikrer en global rettferdig fordeling av koronavaksiner og -medisiner. Solberg diskuterte saken med FNs generalsekretær António Guterres, EUs utenrikskommissær Ursula von der Leyen og WHO-sjef Tedros Adhanom Ghebreyesus, i det første høynivåmøtet i rådet som skal sikre en global rettferdig fordeling av koronavaksiner, -medisiner og -testutstyr. Norge og Sør-Afrika er utpekt som ledere av rådet. @NTB

Statsminister Erna Solberg (H).
Foto: Thomas Haugersveen.

Studie avdekker når feilmedisinering oppstår på norske sykehus

I en studie gjort av doktorgradsstipendiat Alma Mulac ved Farmasøytisk institutt ved Universitetet i Oslo fremkommer det at feilene knyttet til feilmedisinering oppstår når medisinerne deles ut til pasientene. For å styrke pasientsikkerheten på norske sykehus bør farmasøyter brukes når medisiner blir forberedt og delt ut, mener hun.

– Farmasøyter har et spesielt forhold til legemidler, de er veldig nøye med tall og utregninger. Det er ingen andre helsepersonell som kan måle seg med farmasøyter på legemiddel-ekspertisen. Den kompetansen bør utnyttes bedre for å styrke pasientsikkerheten, mener hun. @NTB

Apotekteknikk på medisinerrommet

Frigjøring av tid for sykepleierne til pasientnære oppgaver er målet når hjemmesykepleien i Fredrikstad kommune nå slipper apotekteknikere til på medisinerrommet.

Av: Kristin Rosmo

Fredrikstad kommune har lagt merke til at apotekteknikere bidrar til frigjøring av tid for sykepleierne i spesialisthelsetjenesten. Nå vil de finne ut om det samme kan skje i kommunehelsetjenesten.

Må tenke nytt

Stadig sykere pasienter skal bo og behandles i eget hjem. Fagkoordinator ved hjemmesykepleien i Fredrikstad kommune, Anne Herwander Kvarsnes, forteller at mange oppgaver som tidligere lå til spesialisthelsetjenesten, nå er overført til kommunehelsetjenesten.

– For å kunne ivareta og følge opp pasientene er vi avhengig av at sykepleiere med god vurderings- og observasjonskompetanse er til stede hjemme hos den enkelte pasient. Samtidig er det en utfordring å rekruttere tilstrekkelig med sykepleiere. Vi må rett og slett tenke nytt for å ha rett kompetanse på rett sted, sier Kvarsnes.

En kartlegging Etat hjemmesykepleie i Fredrikstad kommune gjorde i 2019, viste at rundt syv sykepleierårsverk arbeidet med ulike oppgaver på medisinerrommet.

– Virksomhetene må følge lov og forskrift om legemiddelhåndtering, men vi så at enkelte oppgaver kan utføres av ansatte med annen kompetanse enn sykepleiere har. Det var da vi fikk ideen om å prøve ut apotekteknikere på medisinerrommet for å

Anne Herwander Kvarsnes, fagkoordinator ved hjemmesykepleien i Fredrikstad kommune, håper at «et nytt blikk» fra apotekteknikerne på hvordan de løser oppgaver på medisinerrommet, fører til at de får noen innspill til hvordan enkelte ting kan løses annerledes. Foto: Privat.

utføre enkelte av medisinerrom-oppgavene som sykepleierne bruker mye tid på. Vi vet at dette har fungert godt ved enkelte sykehus, men vi har ikke funnet artikler på at dette har vært utprøvd i kommunehelsetjenesten tidligere, sier Kvarsnes.

Verdifull kompetanse i apotek

Apoteker Heidi Reinertsen ved Apotek 1 Helsehuset Fredrikstad

Fredrikstad kommune har lagt merke til at apotekteknikere bidrar til frigjøring av tid for sykepleierne i spesialisthelsetjenesten, og vil finne ut om det samme kan skje i kommunehelsetjenesten.

nølte ikke et sekund med å si ja til å jobbe videre med ideen da kommunen tok kontakt med henne for å høre om et samarbeid kunne være mulig.

– Jeg har ofte tenkt på at et praktisk samarbeid mellom apotek og kommunehelsetjeneste er minst like relevant som innen spesialisthelsetjenesten, der denne type samarbeid har kommet mye lenger. Kommunen har nok etter hvert sett hvilken kompetanse apoteket sitter på, og har forstått at den kompetansen er verdifull for dem. Jeg vet ikke om noen andre som har brukt apotekteknikere til dette innen kommunehelsetjenesten, sier hun.

Reinertsen har selv mange års erfaring med farmasøytisk revisjon i kommunehelsetjenesten i Fredrikstad. Nå ser hun frem til å sende to av apotekets apotekteknikere inn på kommunens medisinerom for å avlaste sykepleierne.

– Apotekteknikere har mye verdifull kompetanse på legemidler. Ta for eksempel mangelsituasjonen; apotekteknikere sitter på mye informasjon om leveringstider, alternativer og generisk bytte, poengterer Reinertsen.

*Heidi Skjønhaug Reinertsen, apoteker ved ved Apotek 1 Helsehuset Fredrikstad ser frem til å sende to av apotekets apotekteknikere inn på kommunens medisinerom for at sykepleierne skal få frigjort tid til pasientnære oppgaver.
Foto: Heidi Skjønhaug Reinertsen / Apotek 1 Helsehuset Fredrikstad.*

Får økonomisk prosjektstøtte

Apotek 1 Helsehuset Fredrikstad og Fredrikstad kommune har sammen søkt om økonomiske midler for å kunne gjennomføre et prøveprosjekt der medisinerommet bemannes med en apotektekniker seksten timer i uka over seks måneder.

De har mottatt midler for å gjennomføre prosjektet fra både Stiftelsen til fremme av norsk apotekfarmasi og Fylkesmannen i Viken. Kommunen skal evaluere prosjektet etter gjennomføring.

– Hvis prosjektet kan dokumentere at sykepleierressurser blir frigjort til de stadig sykere hjemmeboende pasientene, tror jeg at kommunen har betalingsvilje for denne type kjøp av tjenester fra apotek, sier Reinertsen.

I praksis skal medisinerommet i utgangspunktet bemannes med apotektekniker fire timer daglig fire dager i uka i seks måneder fra september i år.

– Vi har snakket om dette prosjektet i lang tid, og vi har bevisst tilpasset oss en bemanning for å kunne gjennomføre dette, sier Reinertsen.

Oppgaver i kø

De to apotekteknikerne Linda Godønes og Fredrikke Johansen har siden prosjektstart 1. september jobbet fire timer på medisinerommet to dager i uka hver. Foreløpig er det mest opplæring. Begge har lang erfaring med apotekarbeid og samarbeid med hjemmetjenesten.

– Jeg tror prosjektet vil gi både oss og kommunen flere aha-opplevelser, og at det vil føre til større gjensidig forståelse for hverandres arbeidshverdag, mener Godønes.

Godønes har jobbet som apotektekniker siden 1997. Hun har merket seg at kommunen har en lang liste over oppgaver de ønsker at apotekteknikerne skal ta seg av. Relevante oppgaver er blant annet klargjøring av dosetter, multidose og dagsutleveringer, ompakking av varer, rydding og rengjøring, holdbarhetskontroll og logistikk-rådgivning ved for eksempel legemiddelmangel.

– Det er ikke sikkert at vi rekker å gjøre alt kommunen ønsker seg fra vår

side – det er tross alt begrenset hva vi rekker på fire timer. Men når opplæringsperioden er over, tror jeg vi skal klare å jobbe effektivt på medisinerommet også, slik vi er vant til i apoteket. Jeg håper kommunehelsetjenesten vil oppleve at de frigjør sykepleierressurser etter hvert som prosjektet har kommet godt i gang, sier Godønes.

Fredrikke Johansen har 14 års erfaring som apotektekniker. Hun har blant annet jobbet mye med anbud til kommunehelsetjenesten og kjenner mange ansatte i hjemmesykepleien. Men hun har aldri vært nærmere medisinerommet enn å ha levert varer dit noen ganger.

– Dette er et spennende prosjekt å være med på. Så vidt vi vet, er ikke noe tilsvarende gjort før. Det er fint å få bruke kompetansen vår på nye måter. Jeg har aldri lagt dosett før, men vi får god opplæring. Jeg kjenner meg trygg på at det skal gå bra – vi har et stort ansvar når vi jobber i apoteket også. Dessuten er det dobbeltkontroll, slik vi er vant til fra apoteket. Dette med å være nøye tror jeg ligger som en ryggmargsrefleks hos oss som er helsepersonell på apotek, sier Johansen.

Ønsker bedre kvalitet i legemiddelhåndteringen

Kommunehelsetjenesten i Fredrikstad tror økt samhandling mellom hjemmesykepleien og apotek, i tillegg til å frigjøre sykepleiertid til direkte tjenesteyting overfor pasientene, vil kunne øke kvaliteten i legemiddelhåndteringen.

– Hjemmesykepleien har lenge samarbeidet tett med apoteket i det daglige, og apotekansatte som jobber med dette samarbeidet, kjenner godt til mange av våre utfordringer og oppgaver. Ved at noen få apotekteknikere nå fast skal utføre en del oppgaver på medisinerommet, tror vi de får en bedre oversikt og kontinuitet i oppgavene enn om «alle» sykepleierne skal gjøre litt hver på medisinerommet gjennom uka, sier fagkoordinator Anne Herwander Kvarsnes.

Når få personer har ansvaret for en oppgave, mener hun risikoen for feil blir redusert og oversikten bedre.

De to apotekteknikerne Fredrikke Johansen (t.v.) og Linda Godønes har siden prosjektstart 1. september jobbet fire timer på medisinerommet to dager i uka hver. Foto: Heidi Skjønhaug Reinertsen / Apotek 1 Helsehuset Fredrikstad.

– Jeg håper også at «et nytt blikk» på hvordan vi gjør ting, fører til at vi får noen innspill til hvordan enkelte oppgaver kan løses annerledes, sier Kvarsnes.

Hun poengterer likevel at det er fastlege i samarbeid med hjemmesykepleien som er hovedansvarlig for legemiddelbruken til pasienten. Det er dessuten fortsatt oppgaver på medisinerommet som må utføres av sykepleier, som for eksempel dobbeltkontroll, istandgjøring av injeksjoner og infusjoner.

– Jeg håper og tror at dette prosjektet vil vise at rett kompetanse på rett nivå gir mer tid for sykepleierne til pasientnære oppgaver, og at rutinene på medisinerommet blir bedre, sier fagkoordinatoren. ■

PRØVEPROSJEKT

Apotektekniker på medisinerom i kommunehelsetjeneste

- Samarbeidsprosjekt mellom Etat hjemmesykepleie i Fredrikstad kommune og Apotek 1 Helsehuset Fredrikstad
- Prosjektperiode: september 2020–februar 2021
- Målet er å frigjøre tid for sykepleierne til pasientnære oppgaver
- Apotektekniker skal bemanne medisinerommet 16 timer i uka
- Relevante oppgaver for apotektekniker på medisinerommet:
 - klargjøring av dosetter, multidose og dagsutleveringer
 - ompakking av varer
 - rydding og rengjøring
 - holdbarhetskontroll
 - logistikk-rådgivning ved for eksempel legemiddelmangel

Kilder: Fredrikstad kommune, Apotek 1 Helsehuset Fredrikstad

Ønsker frigjøring av kompetanse i apotek

Apotekansatte håper at økt digitalisering skal kunne frigjøre tid for mer aktiv bruk av deres faglige kompetanse. I den sammenheng er det spenning knyttet til det kommende bransjesystemet Eik.

Av: Hasse Farstad

Farmasiforbundets leder Irene Hope håper det nye IT-systemet Eik vil gi apotek teknikere økt kompetanse og kan bidra til nye oppgaver i apotekene. Foto: Vetle Daler.

”En del unødvendig arbeid
burde vært digitalisert bort.

Rønnaug Larsen,
leder Norges Farmaceutiske Forening

– Hele samfunnet gjennomgår en økende digitalisering. Apotekerne må gjøre det mulig for farmasøytene å bruke sin faglige kompetanse, sier Rønnaug Larsen, leder for Norges Farmaceutiske Forening.
Foto: Farmaceutene.no.

Leder i Farmasiforbundet, Irene Hope, håper det nye systemet gir apotekteknikere økt kompetanse og kan bidra til nye oppgaver i apotekene.

– Farmasiforbundet har som mål å få «begrenset ekspedisjonsrett», og dette systemet kan være et godt utgangspunkt for en slik oppgave, sier Hope.

Hun fremholder at en oppgradering av IT-systemet gjør det mer sikkert, bidrar til at pasientsikkerheten blir godt ivarettatt, og sørger for at det blir et felles system for hele bransjen, med lokale tilpasninger i kjeder og på sykehusapotekene.

Mer tid til veiledning

Rønnaug Larsen, som er leder for Norges Farmaceutiske Forening, sier at apotekerne må gjøre det mulig for farmasøytene å bruke sin faglige kompetanse, tid og mulighet for å gi gode råd og veiledning til kundene.

– En del unødvendig arbeid burde vært digitalisert bort. Ett eksempel er en avtale med Helfo som innebærer at apotekansatte skal sjekke hvorvidt leger skriver ut blå resepter på riktig måte. En slik

oppgave burde vært kvalitetssikret allerede når resepten blir forskrevet av lege. Det samme gjelder krav om at bruksområde og indikasjon påføres resepten, sier Larsen til Farmasiliv.

Administrerende direktør Per T. Lund i Apotekforeningen sier at koronapandemiens første fem måneder er for kort tid til å se klare spor av digitalisering.

– Men alle apotekaktørene er inne i en fase der det vil skje store endringer i bruken av IT, blant annet som følge av at FarmaPro snart skal fases ut og erstattes med nye systemer. Erfaringene fra pandemien er et bakteppe som vi alle tar med oss når vi skal utforme fremtidens arbeidsprosesser og IT-løsninger, sier Lund.

Han fastslår at pandemien har vært krevende også for Apotekforeningen, og har ført til at man har måttet nedprioritere enkelte andre oppgaver:

– Men vi har samtidig klart å holde trykket oppe på de viktigste oppgavene våre, som å sikre bedre tilgang til influensavaksinasjon i apotek, ivareta apotekenes rammevilkår og å utvikle det nye bransjesystemet Eik, sier Lund.

Utsatt iverksettelse

Iverksettelsen av Eik hos apotekene er utsatt med et års tid i forhold til den opprinnelige planen. Som følge av endringer i omgivelser, lovgivning og en økt forståelse av behovene har det ifølge Apotekforeningen vært behov for å ta inn endringer i Eik-løsningen i prosjektperioden. Eik beregnes nå klart for utbredelse i apotek fra 1. april 2021.

Ifølge Apotekforeningen gir det nye systemet nye løsninger i apotek for å:

- øke pasientsikkerheten ved å bidra til at pasientene bruker legemidlene riktig
- tilrettelegge for standardisering av prosesser i og mellom apotekene
- tilrettelegge for effektiv samhandling mellom apotek og øvrige aktører i helsetjenesten
- tilrettelegge for digital innovasjon og spesialisering hos de ulike apotekaktørene

Eik skal gjøre det mulig å utveksle pasientinformasjon knyttet til resept og journal på en sikker måte mellom de ulike apotekene. I tillegg gir de nye systemene helt nye muligheter for videreutvikling og innovasjon. ■

Bekymring for småapotek

Farmasiforbundet er bekymret for den økte etableringen av småapotek med få ansatte. Blant utfordringene er lav bemanning og et fagmiljø som er vanskelig å opprettholde, noe som kan gå utover pasientsikkerheten.

Både Farmasiforbundet og Norges Farmaceutiske Forening har uttrykt bekymring for økt etablering av små apotek med få ansatte. Samtidig med at antall apotek i Norge økte med hele 222 apotek fra 2012 til 2019, holdt dessuten antall årlige apotekinspeksjoner fra Legemiddelverket seg om lag uendret på et drøyt trettittall i perioden.

– Utfordringer med små apotekenheter er lav bemanning og at fagmiljøet blir vanskelig å opprettholde. Dette kan gå ut over pasientsikkerheten og bidra til å svekke troverdigheten vi har i befolkningen i dag, sier Hope.

Larsen fremholder at etableringene fører til apotek med færre ansatte, lengre arbeidstider og færre på jobb samtidig. Det vil si økt arbeidspress og redusert faglig overføring mellom kolleger.

Apotekforeningen mener det ikke er grunn til spesiell bekymring for arbeidsforholdene i mindre apotek, mens Legemiddelverket ifølge Larsen er mer avventende og vil se på problemstillingen.

Ingen apotektilsyn i koronatid

Haugen i Legemiddelverket mener man ikke har opplevd spesielle utfordringer med små apotek eller nettapotek.

– Noen apotek har måtte holde stengt under deler av pandemien, men vi har ingen informasjon som indikerer at det skyldes størrelsen på apoteket. Det er ikke etablert flere nye nettapotek det siste halve året enn det vanligvis gjør i et «normalår». Vårt inntrykk er at nettapotekene opplever gode tider under pandemien, sannsynlig fordi noen apotek har vært stengt, og fordi kundene i perioder ikke har ønsket å oppsøke et fysisk apotek, sier Haugen.

Antall tilsyn hos apotekene skulle etter planen økes i 2020, men koronapandemien har ført til at dette neppe slår til. Haugen opplyser at alle apotektilsynene som var planlagt etter 12. mars i år, ble utsatt.

– Vi har kun utført nødvendige tilsyn etter denne datoen. Videre tilsyn i år vurderes i samarbeid med vår HR-avdeling og apotekteierne slik at sikkerheten for både apotekansatte, og vi som er inspektører, blir ivaretatt, sier hun.

Vil ha nytt, uavhengig organ

Legemiddelinspektøren fremholder at pandemien har ført til mange nye oppgaver og ekstra ressursbruk, særlig i vår.

– Målet er å legge til rette for normal apotekdrift, og vi har prioritert våre arbeidsoppgaver relatert til dette. Vi er fremdeles midt oppe i pandemien, og Legemiddelverket er sterkt involvert i pandemirelaterte oppgaver, selv om de ekstra oppgavene relatert til apotekdrift har roet seg, sier Haugen.

Hope mener dagens opplegg for inspeksjoner er for dårlig, blant annet fordi det har vært en stor økning i opprettelsen av nye apotek, og gjerne små apotek.

– Jeg mener vi trenger et uavhengig organ som tar inspeksjoner på apotekene på alvor og mer enn det er i dag. Bemanning og rett kompetanse er noe jeg mener burde vært mer prioritert under inspeksjoner fra legemiddelverket, sier lederen i Farmasiforbundet.

Larsen i Norges Farmaceutiske Forening har som ønskemål at inspeksjoner i større

» De apotekansatte er helsepersonell som står i front under pandemien, og vi anerkjenner de viktige oppgavene de gjør.

Elisabeth Haugen,
legemiddelinspektør i Legemiddelverket

– Målet er å legge til rette for normal apotekdrift, og vi har prioritert våre arbeidsoppgaver relatert til dette, sier legemiddelinspektør Siv Elisabeth Haugen i Legemiddelverket.
Foto: Legemiddelverket.

”Erfaringene fra pandemien er et bakteppe som vi alle tar med oss når vi skal utforme fremtidens arbeidsprosesser.

Per T. Lund,
administrerende direktør Apotekforeningen

– Erfaringene fra pandemien er et bakteppe vi alle tar med oss når vi skal utforme fremtidens IT-løsninger, sier administrerende direktør Per T. Lund i Apotekforeningen.
Foto: Apotekforeningen.

grad skal sikre at apotekenes faglige kvalitet sjekkes.

– Vi mener at den faglige kvaliteten i dag er bra, men at etableringen av så mange nye apotek gjør at det bør legges til rette for at dette holdes under oppsyn også i fremtiden. Det kan være vanskelig å måle den faglige kvaliteten. Jeg hadde gjerne sett at Legemiddelverket var litt mer innovative her, og tenkte litt annerledes. I dag går mye av vurderingene rundt antallet tilsyn på om det er innkommet klager på apotekene og i hvilken grad disse har vært berettiget, sier hun. ■

Antall apotek i Norge

Med kjedetilknytning:

Apotek 1:	410
Vitusapotek:	275
Boots apotek:	151
Ditt apotek:	72

Uten kjedetilknytning:

Andre frittstående:	25
Sykehusapotek:	32

Totalt 965

Oversikt per 3. juni 2020

Kilde: Apotekforeningen

Slåss for å bli «samfunnskritisk»

Farmasiforbundets leder, Irene Hope, er overrasket over hvor hardt man måtte arbeide for å få apotekansatte definert som utøvere av samfunnskritiske funksjoner.

Farmasiforbundets leder Irene Hope er overrasket over at man i pandemiens startfase måtte arbeide svært mye overfor myndigheter og andre utenfor bransjen for å få apotekansatte definert som utøvere av samfunnskritiske funksjoner.

– Statusen for yrkesgruppen har endret seg i den forstand at vi har utført samfunnskritisk arbeid. Det har vist hvor viktig apoteket har vært i denne koronaepidemien, med smitteverntiltak og pasientnær kontakt, sier Hope.

Både Farmasiforbundet, Norges Farmaceutiske Forening, Apotekforeningen og Statens legemiddelverk noterer seg at apotekansatte har fått anerkjennelse for sitt arbeid under pandemien, og Lund bemerker at justisminister Monica Mæland var tidlig ute med å rose apotekpersonalet, og han mener at flere har fått øynene opp for den samfunnskritiske funksjonen de apotekansatte har.

Samfunnskritisk posisjon

Legemiddelinspektør i Legemiddelverket, Siv Elisabeth Haugen, mener søkelyset på legemidler under covid-19 har tydeliggjort betydningen legemidler har for befolkningen.

– Apotek er samfunnskritisk, og de apotekansatte er helsepersonell som står i front under pandemien, og vi anerkjenner de viktige oppgavene de gjør i en tid der behovet for informasjon er stort, sier hun.

De apotekansatte sto i frontlinjen da legemiddelmyndighetene la ned begrensninger på hva som kunne leveres ut av bestemte legemidler, etter at forskjellige utspill og rykter, fra Donald Trump og andre, førte til at disse ble heftig etterspurt, og enkelte leger skrev ut slike medikamenter til seg selv, familie og venner.

– Dette gikk relativt bra etter at apotekansatte fikk klare, skriftlige forordninger og retningslinjer å forholde seg til fra det offentlige, sier Rønnaug Larsen. ■

Illustrasjonsfoto: Kristin Rosmo

Flere titalls koronasmittede og økt sykefravær

Sykefraværet i apotekbransjen har, som ellers i samfunnet, økt etter koronapandemien traff Norge i mars. Rundt 50 apotekansatte har vært smittet, og rundt 900 har vært i karantene.

Av: Kristin Rosmo

Helsepersonell på apotek har ikke unnslipt koronaviruset – minst 49 ansatte har vært smittet. Det viser tall Farmasiliv har innhentet fra de tre største apotekkjedene og sykehusapotekene.

Smitte og karantene

Apotek 1 opplyser at de har hatt 21 smitte-tilfeller med covid-19. I Vitusapotek er til-

*Dag Hårstad,
administrerende
direktør i Sykehus-
apotekene Midt-
Norge HF.*

*Foto:
Sykehusapotekene
Midt-Norge HF*

svarende tall 19 og i Boots fire. Blant de fire sykehusapotekforetakene har fem ansatte vært smittet, alle i Sykehusapotekene HF i Helse Sør-Øst. Ingen av de ansatte i Sjukehusapoteka Vest HF, Sykehusapotek Nord HF eller Sykehusapotekene Midt-Norge HF har vært smittet av koronaviruset.

Administrerende direktør i Sykehusapotekene Midt-Norge HF, Dag Hårstad,

”Vi hadde på et tidspunkt 340 ansatte i karantene.

Silje Ensrud, kommunikasjonsjef i Apotek 1

skryter av ansatte og ledere i Sykehusapotekene i Midt-Norge for god overholdelse av smittevernregler og -tiltak.
– Det er deres innsats som har vært viktigst for at vi ikke har hatt smitte i våre apotek, poengterer Dag Hårstad.

Ifølge daglig leder for Apovest AS og representant for de frittstående apotekene i Apotekforeningen, Håvard Røkke, har også de 100 frittstående apotekene unngått smitte blant sine rundt 400 ansatte.
– Det har ikke vært noen smittede i uavhengige apotek slik vi kjenner til nå, sier Røkke.

Håvard Røkke, daglig leder Apovest AS.
Foto: Apovest AS.

Hundrevis i karantene

Tallene viser at hundrevis av apotekansatte har vært i karantene siden pandemien brøt ut. Blant sykehusapotekene gjelder dette minst 140 ansatte, og hos Boots og Vitusapotek gjelder det henholdsvis 175 og 200 ansatte. Enkelte ansatte i de frittstående apotekene har sannsynligvis også vært i karantene.
– Vi hadde på et tidspunkt 340 ansatte i karantene, sier Silje Ensrud, kommunikasjonsjef i Apotek 1.

Generelt økt sykefravær

Tallene fra de store apotekaktørene viser generelt at sykefraværet i bransjen har vært større første halvår 2020 sammenlignet med samme periode i 2019. Sykefraværet har også økt i samfunnet som helhet.

Ensrud forteller at selskapet har registrert en økning i sykefraværet på 1,5 prosent-

Kommunikasjonsjef i Apotek 1,
Silje Ensrud.
Foto: Apotek 1.

poeng sammenlignet med første halvår i fjor.

– Særlig i mars var fraværet høyere enn normalt, og dette skyldes i stor grad at mange ansatte var i karantene etter reiser før utenlandsreiser ble frarådet. I tillegg har det som et smitteverntiltak vært lav terskel for å holde seg hjemme ved forkjølelsessymptomer, sier Ensrud.

Redusert sykefravær i tre av fire sykehusapotekforetak

Hos Sykehusapotekene HF i Helse Sør-Øst har sykefraværet økt med 2,1 prosentpoeng første halvår sammenlignet med tilsvarende periode i 2019. Imidlertid har de andre tre sykehusapotekforetakene registrert en reduksjon i sykefraværet i første halvår av 2020.

Sykehusapoteka Vest HF har registrert en reduksjon i sykefraværet på 1,9 prosentpoeng første halvår i år målt mot samme periode i fjor. Tilsvarende har Sykehusapotekene Midt-Norge HF registrert en reduksjon på 0,7 prosentpoeng og Sykehusapotek Nord HF en nedgang på hele 2,7 prosentpoeng.

Margaret A. Antonsen, fagsjef i Sykehusapotek Nord HF.
Foto: Sykehusapotek Nord HF.

Fagsjef i Sykehusapotek Nord HF, Margaret A. Antonsen forteller at sykefraværet under pandemien hittil vært lavere enn tidligere år.

– Reduksjon i korttidsfraværet kan skyldes tilfældigheter. Reduksjon i langtidsfraværet skyldes at noen langtidssykemeldte er kommet tilbake i jobb, sier Antonsen.

Koronaeffekten

Koronarelatert fravær er fravær som skyldes covid-19-sykdom eller mistanke om slik sykdom. For å gi en indikator på effekten covid-19 har hatt i samfunnet generelt, har NAV samlet data fra sykemeldingene med covid-19 som diagnose gjennom de ni første ukene etter pandemien nådde Norge.

Dataene viser at 17 prosent av alle påbegynte sykefraværstilfeller fra 9. til 31. mars hadde covid-19 som diagnose. I april falt dette til åtte prosent, og i løpet av de ti første dagene i mai hadde fem prosent av alle påbegynte sykefraværstilfeller covid-19 som diagnose.

Tonje Kinn, kommunikasjonsrådgiver i Norsk Medisinaldepot AS.
Foto: NMD AS.

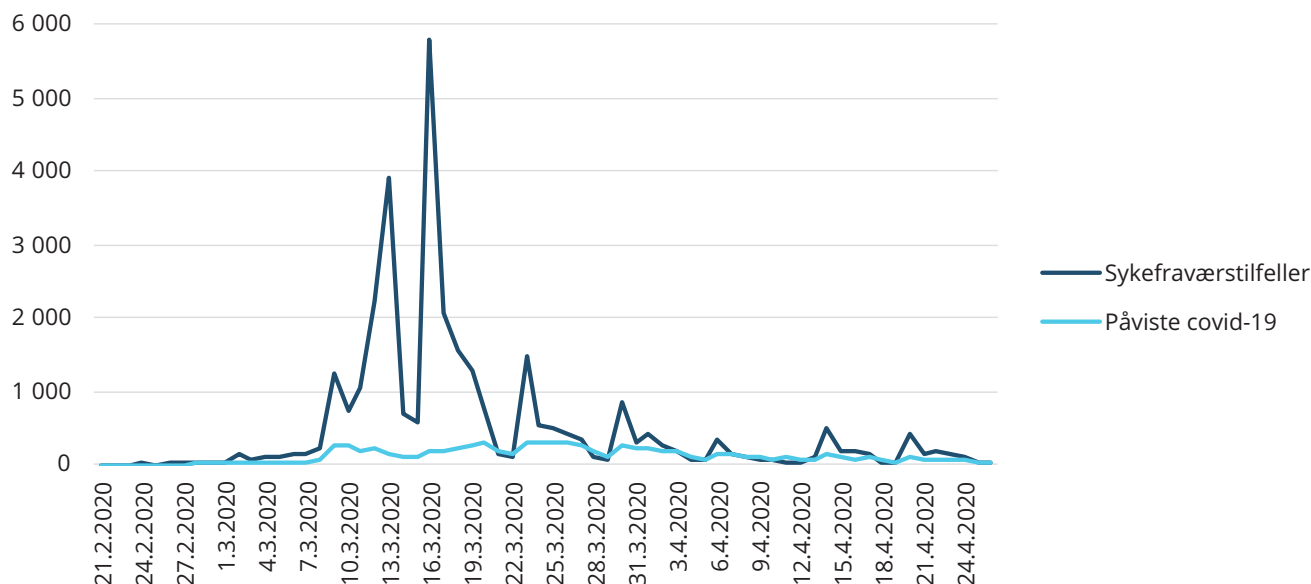
Tall Farmasiliv har fått fra flere av apotekaktørene, viser samme tendens, og kommunikasjonsrådgiver i Norsk Medisinaldepot AS, Tonje Kinn, bekrefter trenden.

– I mars og april var koronarelatert sykefravær i overkant av ti prosent av sykefraværet, og i mai i underkant av fem prosent, sier hun.

Apotek 1 opplyser at nær en tredel av fraværet i mars var koronarelatert.

Figur 1. Antall påviste covid-19 tilfeller etter prøvetakingsdato, og nye sykefraværstilfeller med covid-19 som første diagnose, etter startdato.

Kilde: Folkehelseinstituttet (FHI) og NAV

Fra NAV-rapporten «Sykefraværet i Norge den første tiden etter pandemiutbruddet».

”Vi følger utviklingen i samfunnet nøye og jobber med flere tiltak for å redusere risiko for smitte.

Berit Beate Berntsen, HR- og organisasjonsdirektør Sjukehusapoteka Vest HF

Regner med fortsatt koronarelatert fravær

Flere av apotekaktørene uttrykker at de er spent på smittespredningen utover høsten, og at de er forberedt på at sykefraværet fortsatt kan bli høyere enn normalt. HR- og organisasjonsdirektør i Sjukehusapoteka Vest HF, Berit Beate Berntsen, er en av dem.

– Vi følger utviklingen i samfunnet nøye og jobber med flere tiltak for å redusere risiko for smitte. Generelt ser vi på utvik-

lingen med en viss bekymring, men håper at erfaringen fra vinter/vår 2020 gjør at vår tilnærming er trygg, sier Berntsen.

Tiltak som plexsiglass, håndsprit og avstand til kunder kan på den andre siden bidra til at ikke-koronarelatert sykefravær på sikt blir redusert. Kinn påpeker at de smitteforebyggende tiltakene som er innført, har bidratt til nedgang i andre smittsomme sykdommer.

– Sånn sett vil vi kunne forvente redusert ikke-koronarelatert sykefravær i perioden fremover. Samtidig er vi opptatt av at ansatte ikke går på jobb hvis de føler seg syke eller har luftveissymptomer. Vi er naturlig nok spent på hvordan høstmånedene blir, men er forberedt på at det kan bli en økning i sykefraværet utover høsten, sier Tonje Kinn. ■

Koronarelatert fravær

- Koronarelatert fravær er fravær som skyldes covid-19-sykdom eller mistanke om slik sykdom.
- Pandemien førte til en økning i antall nye sykefraværstilfeller i alle aldersgrupper, fylker, næringer og yrker de første ukene etter pandemien brøt ut.
- Det totale sykefraværet økte med drøyt ti prosent første kvartal 2020 sammenlignet med første kvartal i fjor.

Kilder: regjeringen.no, nav.no

Berit Beate Berntsen,
HR- og organisasjons-
direktør i Sjukehus-
apoteka Vest HF.
Foto: Sjukehus-
apoteka Vest HF.

Lavere smitte blant helsearbeidere enn fryktet

Helt fersk forskning ved Universitetet i Bergen (UiB) dokumenterer nytten av riktig bruk av beskyttelsesutstyr for å hindre koronasmitte.

Av: Kristin Rosmo

Prosjektet «Covid-19 infection in healthcare workers and the general population» fikk i mai tildelt fem millioner kroner fra Trond Mohn stiftelse etter at Forskningsrådet i mars gikk ut med en hasteutlysning på kompetanse- og samarbeidsprosjekt for bekjempelse av koronaviruset.

Førsteamanuensis ved influensasenteret ved UiB, Kristin Greve-Isdahl Mohn, forteller at prosjektet blant annet har kartlagt i hvilket omfang helsearbeidere blir smittet av koronaviruset.

– Da forskningsmidlene ble lyst ut, var vi allerede i gang med prosjektet. I februar – da vi så hva som var i ferd med å skje, og før smitten begynte å spre seg i landet vårt – startet vi forskningen uten midler, nærmest «på krita». Siden har vi tatt blodprøver av over 1000 helsearbeidere i Helse Vest, av blant annet leger, sykepleiere, kokker, portører og renholdsarbeidere. Dermed hadde vi en stor og unik populasjon å forske videre på, forteller hun.

Helsearbeiderne som er med i studien, er ansatte ved ulike avdelinger på Haukeland universitetssjukehus, Haraldsplass diakonale sykehus, Bergen legevakt og Stavanger

Fersk forskning ved UiB dokumenterer at riktig bruk av beskyttelsesutstyr er viktig for å hindre koronasmitte. Foto: Katrine Sunde / Kommunikasjonsavdelingen Helse Bergen.

universitetssjukehus. Greve-Isdahl Mohn er, i tillegg til stillingen ved UiB, overlege ved Mottaksklinikken på Haukeland universitetssjukehus.

– Det har vært en fantastisk oppslutning blant helsearbeiderne om å delta i studien. Vi har nå tatt nye blodprøver av de samme helsearbeiderne som vi tok prøver av i februar. Dette gjorde vi mellom seks og ti uker etter den første blodprøven. Det var krevende å gjennomføre dette midt i

den perioden pandemien sto på som verst. Likevel har det vært veldig givende å være med på et slikt nybrottsarbeid, sier hun.

Greve-Isdahl Mohn og kollegene ved UiB er nå i full gang med å analysere dataene, og funnene vil bli publisert så snart som mulig.

– Foreløpig ser vi at rundt to prosent av helsearbeiderne har blitt smittet av covid-19. Dette er lavere enn vi hadde fryktet. Det lave tallet kan ha noe med at vår region rakk å være relativt godt forberedt, siden smitten for alvor kom til Vestlandet et par uker senere enn på Østlandet, sier hun.

De foreløpige funnene viser imidlertid at risikoen for å bli smittet, selv om den var lav, var rundt dobbelt så høy blant dem som var i direkte kontakt med covid-19-pasienter.

Videre ser det ut til at yngre helsearbeidere lettere ble smittet enn eldre helsearbeidere. Forskerteamet tror det kan ha noe med erfaring med smittevern og bruk av beskyttelsesutstyr å gjøre.

– Vi ser i alle fall at risikoen for å bli smittet er liten hvis man vet hvordan beskyttelsesutstyret skal brukes, og det er betryggende. Det blir veldig spennende å se på immunresponsen hos disse helsearbeiderne og følge dem over tid, sier Greve-Isdahl Mohn. ■

Kristin Greve-Isdahl Mohn, førsteamanuensis ved Influensasenteret ved UiB, har forsket på omfanget av smitte blant helsearbeidere. Foto: Kim E. Andreassen, UiB.

Skolehverdagen snudd på hodet

Nedstengingen av landet fikk dramatiske konsekvenser for elevene ved apotekteknikklinjene ved 15 videregående skoler rundt om i Norge. Hjemmeskole, ingen tilgang til praksisplasser og usikkerhet rundt eksamen, autorisasjon og fremtidige jobber ble den nye hverdagen. Hvordan gikk det, og hva har skolene lært?

Av: Sverre Vidar Bjørnholt

På Ullern videregående skole er det første dag i det nye skoleåret. En fullsatt klasse med 32 forventningsfulle elever er akkurat sendt hjem med nye inntrykk og hodet fullt av informasjon om hva som vil vente dem. Første mål, apotekets logistikk, er nå ført inn i timeplanen.

Ny hverdag

Inne i læresalen «Tabletten», et fullt utstyrt apotek, sitter vi med adjunkt Laila Nygård og avdelingsleder Marianne Coucheron. Nygård beskriver hva som skjedde da skolen ble stengt og de måtte legge helt nye planer. – Brått skulle vi over til bare å ha hjemmeskole. Det ble videomøter i Teams, vi brukte One-note og ITS som samarbeidsverktøy til undervisningsmateriale og planer over hva som måtte gjøres. Heldigvis kjente vi elevene godt. Vi fikk god støtte fra ledelse og flinke IT-ansvarlige som jobbet natt og dag, forteller hun.

Elevene fikk varierte oppgaver med blant annet kundecaser, der de tok i bruk video og lydopptak. Dessuten fikk elevene tilgang til Apokus, apotekenes egen kursplattform for sine ansatte. Det var til stor nytte.

Praksisplassene forsvant

Normalt har elevene to praksisdager i uka. – Dette håper jeg blir annerledes hvis vi får en ny nedstengning. Flere apotek har

tatt kontakt og påpekt at hvis man skal utdanne helsepersonell, så bør de også være med i slike situasjoner. Noen av elevene hadde allerede vikarjobber og de fikk fortsette, selv om skolen var stengt. Hele tiden jobbet vi knallhardt for å ha god og nok kontakt med hver enkelt elev, slik at ingen skulle føle håpløshet i den situasjonen som hadde oppstått, sier hun.

Nygård forteller at det har vært til dels krevende å ha timer over video.

– Vi jobber jo normalt mye praktisk, så det ble vanskelig å følge opp elevenes progresjon i det teknisk-praktiske. For elevene var det krevende, spesielt fordi de ikke hadde tilgang til skolens nettverk der deres normale plattform, Farmapro, ligger. Det hindret egentrening og gjorde det krevende å drive seg selv fremover fagmessig.

– Hvordan ble eksamen løst?

– I april hadde vi to gjennomføringer av praktisk muntlig eksamen, uten sensor. Heldigvis hadde elevene hatt praksis hver uke inntil koronaen stoppet det, så de var godt trent i både kundemøter, selvvalg, resepter og varehåndtering. Jeg føler ikke at koronasituasjonen har innvirket på elevens vitnemål og autorisasjon, sier Nygård.

Fire viktige punkter

Nygård har festet seg ved fire punkter hun mener er viktig å dra med seg inn i det

nye skoleåret, og som kanskje kan gjøre skolen enda bedre rustet om en dramatisk situasjon skulle oppstå igjen.

– Vi lærere på Ullern har laget en mal for hvordan elevene skal lære seg fagstoff når de jobber selvstendig. Dette er noe vi vil øve elevene i fra første dag. På den måten står de bedre rustet hvis skolen igjen skal bli helt eller delvis stengt, sier adjunkten.

At elevene gjennom hele skoleåret må jobbe selvstendig med fagstoff, så Nygård og kollegene viktigheten av da skolen stengte.

– I tillegg har vi nå satt opp flere tverrfaglige praktiske og muntlige prøver gjennom hele året, slik at elevene får jobbet godt inn hvordan de blir vurdert i fagene. Dessuten har vi utarbeidet en bredere plattform med henhold til fagstoff og bruk av lærebøker som er gode også hvis vi må ha hjemmeundervisning, forteller hun.

Nygård nevner også at det for dette skoleåret er satt opp litt mer praksis, faktisk noen hele uker, enn det de har hatt tidligere.

– Dette fordi vi ønsker at elevene blir godt inkludert på apoteket og får god innsikt i arbeidshverdagen. Vi håper at apoteket også kan se nytten i å ha eleven hos seg og benytte eleven til passende arbeidsoppgaver om vi får en ny runde med mye smitte i samfunnet, sier Nygård.

Bekymret for praksisen

Forbundsleder i Farmasiforbundet, Irene Hope, sier at hun var bekymret for at elevene ikke skulle få fullført praksis og dermed ikke få en praktiskeoretisk eksamen. Av den grunn ble det rettet en henvendelse til Kunnskapsdepartementet om denne problematikken.

Ullern-elevenes læreapotek står klart til å ta imot årets kull. Lærerne har brukt erfaringene fra nedstengningen i planleggingen av det nye året. Fra venstre adjunkt Laila Nygård, avdelingsleder Marianne Coucheron, adjunkt Tone Klidou og adjunkt Adra Al-Araji. Foto: Chaitra Acharya.

Apoteket Tabletten er blitt oppgradert til dagens smittevern. Adjunkt Laila Nygaard skal lære de nye elevene korrekt opptreden bak disken i disse koronatider. Foto: Chaitra Acharya.

32 pulter står klar til det nye kullet av apotekteknikk-elever. Foto: Chaitra Acharya.

– Departementet fastsatte derfor forskriftsendringer om midlertidig dispensasjon fra krav om eksamen og midlertidig unntak fra enkelte krav til fag- og svenneprøve. I tillegg har Helse- og omsorgsdepartementet bekreftet at autorisasjon etter helsepersonelloven vil gis selv om det er gitt dispensasjon fra

eksamen, så lenge det foreligger gyldig vitnemål, forteller Hope.

Avdelingsleder ved Ullern videregående skole, Marianne Coucheron, sier at det naturligvis har vært ekstra utfordrende å klargjøre hele skolen til et nytt skoleår. I resepsjonen er det bare til sammen

seks elever som kan være samtidig, og avstands-meteren skal håndheves i fellesarealene. I hver kohort er det 32 elever, og det er utallige stasjoner med håndsprit.

– Jeg tror elevene har helt klart for seg hvordan de skal oppføre seg i henhold til smittevernet her på skolen, sier Coucheron. ■

Seksti prosent pensjonist

Hun skulle egentlig bli ingeniør, men kom på bedre tanker og ble apotektekniker. Etter et langt liv i apotekets og Farmasiforbundets tjeneste gjør Liv Reisch seg nå klar til pensjonisttilværelsen.

Av: Vetle Daler

Mandag 1. juni var en merkedag for Reisch. Da gikk hun formelt av med pensjon, men så langt har hun ikke klart å forlate arbeidslivet helt. Det er det flere grunner til.

– Jeg mistet mannen min tidligere i år, så pensjonisttilværelsen ble ikke helt det jeg hadde forestilt meg. Jeg kunne like godt fortsette å jobbe litt, istedenfor å sette meg ned i en stol og se i veggen. Det gjelder å gjøre det beste ut av det, sier hun.

Pensjonistlønn

Nå jobber hun omtrent 40 prosent på sykehusapoteket i Trondheim og mottar såkalt pensjonistlønn, som gir en inntekt på 214 kroner per time, samtidig som man får utbetalt alderspensjon.

– Jeg har en administrativ jobb og kan bestemme mye selv, så dette er en kjempefin ordning for meg nå. Jeg får se hvor lenge jeg holder ut, sier hun.

Reisch kan se tilbake på et langt apotek- og forbundsliv. Egentlig skulle hun bli ingeniør, men et stykke ut i utdannelsen på ingeniørhøyskolen skjedde det noe. – Vi skulle ha et fag som het «maskintegning». Jeg fikk panikk da jeg så den store boka vi skulle gjennom, ler hun.

Reisch kastet ingeniørstudiene over bord og gikk isteden til apoteket Hjorten i Trondheim for å spørre om jobb.

– Apotekeren spurte om jeg kunne spille piano, for da kunne jeg skrive på maskin også, mente han. Og det kunne jeg, sier hun.

Dermed ble det apotekkarriere istedenfor ingeniørkarriere. Apotekteknikerutdanningen tok hun som privatist i ettertid.

Liv Reisch er klar for pensjonisttilværelsen etter en lang og trofast innsats som tillitsvalgt i Farmasiforbundet. Foto: Vetle Daler.

Engasjert

I 1996 ble Liv Reisch spurt om å bli tillitsvalgt.

– Jeg er typen som liker å være engasjert i ting, og har blant annet vært oppmann på håndball- og fotballag. Da jeg hadde prøvd meg litt som tillitsvalgt, likte jeg det godt, sier den blivende pensjonisten, som innrømmer at det er både positive og negative sider med å være tillitsvalgt, men at det stort sett har vært veldig interessant.

De siste 25 årene har Reisch vært både tillitsvalgt på apoteket, hovedtillitsvalgt, ansattrepresentant og medlem i det tidligere regionstyret i Farmasiforbundet region Midt. Blant prosjektene hun har

vært med på, er planleggingen av et stort, nytt sykehus på Møre.

– Her har jeg vært med på å planlegge sykehusapotekløsningen på det nye sykehuset. Det har vært kjempeinteressant, og det er litt synd at jeg ikke får være med på ferdigstillelsen, sier hun.

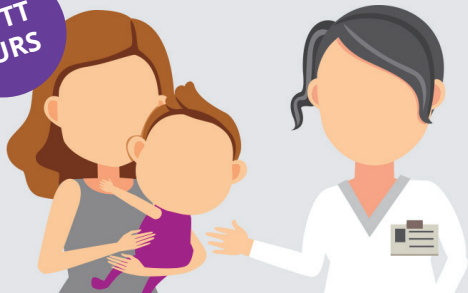
Vil savne kolleger

Liv Reisch har to barn og to barnebarn, og hun har en hytte som hun besøker så ofte hun kan. Fisking og strikking er to av hobbyene. Arbeidsledig blir hun altså ikke når hun etter hvert forlater arbeidslivet for godt.

– Alle sier det er fint å bli pensjonist, men å ikke skulle ha kolleger rundt seg blir spesielt, sier Liv Reisch. ■

NYHETER FRA APOKUS

NYTT
KURS

HU108 SMITTSOMME HUDINFEKSJONER

Skabb, vorter, mollusker og brennkopper er eksempler på smittsomme hudinfeksjoner. Hva er riktig behandling? Hvordan kan man unngå å smitte andre?

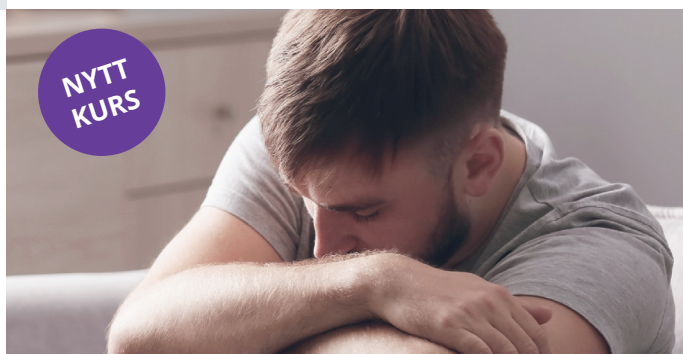
I e-læringskurset lærer du mer om smittsomme hudinfeksjoner, og hvilke råd du kan gi kunden.

NE118 DEPRESJON

En depresjon er ikke det samme som å føle seg deppa. Vet du hva symptomene på en depresjon er? Hvilke behandlingsalternativer finnes?

I e-læringskurset lærer du mer om depresjon, og hvilke råd du kan gi om antidepressiva.

NYTT
KURS

apokus

LIVE

APOKUS:LIVE - nå har du muligheten til å få med deg fagstoff på direkten.

Følg med på apokus.no for å se kommende webinarer. Du kan også registrere deg for å få tilsendt opptak av tidligere webinar.

Finn flere e-læringskurs, og få med deg siste nytt fra oss i våre ulike kanaler.

Følg oss gjerne

Kurs stafett

Kommer snart

apokus

@APOKUS_NO

FB.COM/APOKUS.NO

APOKUS.NO

Et voksent valg

Apotektekniker Anne-Mette Veie-Janshaug brenner for mennesker. Men å stikke dem sitter lang inne.

Av: Kristin Rosmo

Opprinnelig er Veie-Janshaug utdannet helsefagarbeider og har mange års arbeidserfaring fra spesialpedagogisk avdeling på en ungdomsskole i Horten kommune. – I midten av fortiårene kjente jeg på et ønske om å prøve noe annet. Det var viktig for meg å kunne fortsette å jobbe med mennesker, og apotek virket spennende, forteller hun.

Siden autorisasjonen som apotektekniker var på plass i 2016, har hun jobbet ved to andre apotek i Holmestrand og Horten. Nå har hun fast 80-prosentsstilling ved Vitusapotek Linden Park i Horten. Helsefagarbeideren i seg holder hun liv i ved å jobbe nattevakter ved en avlastningsbolig for barn.

– Jeg liker meg godt i apotekbransjen. Det er mange faglige utfordringer, og jeg føler jeg aldri blir «ferdig utlært». I tillegg får jeg

jobbe med mennesker, noe som er viktig for meg, sier Veie-Janshaug.

På apoteket trives hun aller best i selvvalget, der hun blant annet har ansvar for holdbarhetskontroll.

– Jeg liker å snakke om produktene, og jeg liker salg og å bygge relasjoner til kunder. Arbeid i resepturen er også spennende – god kundebehandling er like viktig der også. Jeg brenner for at alle mennesker skal få en like god behandling, uansett hvem de er. Likeverd er en kjerneverdi for meg, forteller apotekteknikeren.

Veie-Janshaug har nylig takket ja til vervet som tillitsvalgt for de tre apotekteknikerne på apoteket.

– Tillitsvalgtrollen er ny for meg, og jeg håper at jeg etter hvert får litt opplæring. Jeg er grunnleggende opptatt av arbeidsmiljøet, at ting er i orden, og at rettighetene våre skal ivaretas. Det er fint å følge med på dette på vegne av oss apotekteknikere, påpeker hun.

Apoteket har helt sluppet unna koronarelatert fravær eller karantene blant de ansatte. Å jobbe

på apotek under koronapandemien har likevel vært en spesiell erfaring, mener Veie-Janshaug.

– Den første tiden var det nokså stressende. Det var svært mange kunder, og det var forsøk på hamstring. I perioder har vi vært utsolgt for munnbind og hånddesinfeksjon. Og innimellom har vi vært litt «politi» og bedt kundene holde avstand til oss og hverandre, sier hun.

Apotekteknikeren er positiv til bransjens tanker om at en eventuell vaksine mot korona kan settes på apotek. Selv har hun foreløpig ikke tatt de nødvendige skrittene for å bli vaksinatør.

– Jeg er faktisk litt redd for det å skulle stikke i folk.

Jeg mener jo egentlig at vaksinerer er en oppgave jeg som apotektekniker bør kunne gjøre. På det området må jeg skjerpe meg litt, erkjenner Veie-Janshaug. ■

Foto: Kristin Rosmo

Anne-Mette Veie-Janshaug

Alder: 51

Bosted: Nykirke i Horten kommune, kommer opprinnelig fra Skoppum i samme kommune

Familie: Gift med Hanne. Har barna Sondre (23) og Amalie (18) og katten Randi

Interesser: Turer på lokale topper og langs kyststien, matlagning, lesing (særlig krim). Har heller ikke helt gitt opp å strikke

Utdanning: Helsefagarbeider og apotektekniker

Arbeidssted: Vitusapotek Linden Park i Horten

Arbeidsoppgaver: Alle typer oppgaver

Fagorganisert: Ja. Er også tillitsvalgt

Hva skal til for at de unge organiserer seg?

Hvorfor er det bare cirka 23 prosent av oss under 35 år som er med i en fagforening i dag, og hvor ligger ansvaret for tiltak? Én ting er klart – organisasjonsgraden til de unge i arbeidslivet må opp.

Parat UNG har dessverre ikke fasiten på hva som skal til, men vi setter kontinuerlig søkelyset på spørsmålet og har mange tanker rundt temaet. Vi håper alle ser utfordringen og blir med oss i det viktige arbeidet.

Gjennomsnittsalderen i fagforeningene er i dag ganske høy. Dersom trenden med lav organisasjonsgrad blant de unge fortsetter, vil det om 20 – 30 år se skummelt ut for maktbalansen i trepartssamarbeidet. Skal alle rettighetene som er opparbeidet fortsatt stå støtt, må vi satse hardt på verving av unge.

Nyere tall viser at koronakrisen faktisk har ført med seg enkelte positive følger. Flere unge har fått øynene opp for fagforeninger og den tryggheten det gir å være fagorganisert, og organisasjonsgraden har steget de siste månedene. Dette er en positiv utvikling, men vi må forvente at den er midlertidig. Når krisen omsider er over, vil ikke nødvendigvis trygghetsbehovet som gjør at de unge melder seg inn, være like tilstedeværende.

Samtidig som vi belyser samfunnsansvaret vårt, er det på tide å gi en fornyet styrke bak ordet fagforening. Mange av oss har det godt og trygt i arbeidslivet i dag, og det er få store kampsaker som tar plass i vår hverdag. Det fører igjen til at engasjementet som finnes, ofte blir lagt på lokale forbedringer. Vi mener det er rom for å løfte nye krav som skal gi oss en enda bedre arbeidshverdag.

Leder i Parat UNG, Kari Nestaas Ruud, retter søkelyset mot hvordan man best mulig kan treffe de unge i fagforeningssammenheng. Foto: Vetle Daler.

Her er det to tiltak som kan gjøres for at ordet fagforening skal virke interessant for de unge. Det første er å la ungdommen bli presentert for fordelene med et faglig sosialt nettverk, mulighetene man får ved å ta på seg et verv, og fordelene med å være en del av det større bildet. Førsteinntrykket må være at det er gøy, engasjerende og lærerikt å være fagorganisert. Det andre som kan fenge oss unge, er å gi oss muligheten til å ta med oss det vi allerede er opptatt av inn i fagforeningsmiljøet. Hva med å gi mer plass til klimakampen? Og distriktspolitikken? Her kommer fordelene med å være en politisk uavhengig fagforening inn. Vi kan mene mye forskjellig politisk og likevel være på samme lag. Alle vil beholde arbeidsplassene i fremtiden.

Parat satser på de unge. Parat UNG har et eget styre, plass i hovedstyret og flere egne verv som er dedikert for unge engasjerte medlemmer. Parat gir oss spillerom til å tenke nytt og fremheve de sidene ved en fagforening som er tiltrekkende for nye unge medlemmer. Vi lager sosiale, faglige nettverk blant de unge og forteller alle hvor gøy og lærerikt det er. Samtidig oppfordrer vi alle engasjerte unge til å ta på seg et verv og bidra i det viktige arbeidet.

La dette være den nye felles kampsaken til fagforeningene i Norge: Organiser de unge!

Kari Nestaas Ruud,
leder Parat UNG

Fagforeninger kan være avgjørende for integrering

Rådgiver i Tankesmien Agenda, Sylo Taraku, mener fagforeninger må bli flinkere til å inkludere innvandrere. Han tror lav organisasjonsgrad blant denne gruppen kan være med på å undergrave den norske modellen og tilliten i samfunnet.

Av: Ane Undhjem

I følge Integrerings- og mangfoldsdirektoratet er hovedmålet for norsk integreringspolitikk at innvandrere og deres barn skal få bruke sine ressurser og bidra i fellesskapet. Nøkkelen til integrering i det norske samfunnet ligger i å delta i arbeidslivet, mener direktoratet.

Det er Sylo Taraku, rådgiver i Tankesmien Agenda, enig i. Han tror fagforeninger må mer på banen i integreringsarbeidet, og at den norske modellen og det høye tillitsnivået vi har til organisert arbeidsliv, ikke bør tas for gitt.

– Fagbevegelsen er nødt til å forholde seg både til omstillinger og til polariseringen disse skaper. Skal arbeidslivets organisasjoner fortsatt være relevante, må de ha nok medlemmer. En gruppe som i dag er for dårlig representert, er innvandrere, sier Taraku.

Lavere organisasjonsgrad i Norge

Agenda og Parat lanserte nylig rapporten «Fagforeninger som integreringsarena i polariseringens tid». Her har det kommet frem at Norden skiller seg positivt ut med høyest organisasjonsgrad i Europa og verden.

Ser vi til eget land, finner vi likevel ut at Norge ligger bak Sverige, Danmark, Finland og Island. Organisasjonsgraden i Norge har falt betydelig siden 80- og 90-tallet. I 1994 var den på 57 prosent. I dag er den på 49 prosent.

– Vi i Agenda er bekymret over den fallende organisasjonsgraden og ønsker å finne løsninger og snu en langvarig negativ trend, sier Taraku.

Han trekker frem en viktig demografisk forskjell. Det er nemlig tydelig at innvandrere er lavere organisert enn befolkningen for øvrig. Ifølge rapporten til Agenda og Parat er gapet på om lag 15 prosentpoeng. Variasjonene blant innvandrere er også store. Det er kanskje en overraskelse for mange, men EØS-innvandrere er lavere organisert enn ikke-vestlige innvandrere. Bare 24 prosent av innvandrere fra de nye EU-landene som Polen og Litauen er organisert.

– Med tanke på at innvandrere utgjør en stadig større andel av arbeidsstyrken i Norge, så må dette tas på alvor. Lavere organisering er en utfordring for integrering, for sosial dumping og som sagt for

å ivareta den norske modellens bærekraft, sier Taraku.

Flere grunner til lavere organiseringsgrad blant innvandrere

Taraku mener det finnes tre plausible forklaringer på at folk med innvandrerbakgrunn er uorganiserte. Først og fremst tror han mye kan henge sammen med at innvandrere jobber i bransjer der organisasjonsgraden allerede er lav.

Han tror også at mange kan oppleve medlemskontingenten som dyr, eller at man rett og slett ikke ser verdien av å være fagorganisert grunnet manglende tradisjoner og bevissthet for den type interessefellesskap.

– Alle disse årsakene kan ha relevans også blant norske arbeidstakere, ifølge tidligere undersøkelser vi har gjort i Tankesmien Agenda. Det at man jobber i en bransje med lav organisering, betyr mer enn identiteten som innvandrer. Så dette er mer et bransjeproblem enn et innvandringsproblem. Kommer man til en arbeidsplass der de fleste er organisert, så blir det lettere å skli inn. Spesielt hvis dette

*Sylo Taraku mener det ligger en
anerkjennelse i det å bli invitert
inn i organisasjonslivet og få høre
at det betyr mye for alle ansatte.
Foto: Trygve Bergsland.*

kombineres med aktivt og offensivt rekrutteringsarbeid. Men kommer man inn i en bransje med få organiserte, så blir terskelen plutselig mye høyere. Da vil man spørre seg: Hvorfor skal jeg være organisert? I den konteksten kan organisering nesten være som å skille seg ut, forteller Taraku.

Gikk fra å jobbe svart til å bli klubbssjef for fagorganisasjon

Arvydas Dragonas er en av mange som har fått føle hvor viktig en fagorganisasjon kan være. Han kommer fra Litauen, og da han begynte å jobbe i Norge, jobbet han svart. Hans første jobb i Norge var på en gård i 1999. Lønna var ikke noe å skryte av, men bonden var grei. Etter arbeidet sitt her fikk han en jobb på et verksted hvor hagemaskiner ble reparert. Til Klassekampen forteller han at lønna var lav, og at han følte seg som en slave.

– Jobben min var et mareritt. Sjefen visste han kunne gjøre hva han ville med meg. Jeg fikk cirka 12 000 i måneden etter skatt, forteller han til Klassekampen.

Dragonas vil ikke fortelle hvem arbeidsgiveren var på den tiden, men til Klassekampen sier han at ingen var fagorganisert.

Han jobbet der i tre år, i vente på arbeids- og oppholdstillatelse. Da tillatelsen kom på plass, fikk han seg en ny jobb, og sitt første møte med fagorganisasjoner, gjennom et medlemskap i LO-forbundet Fellesforbundet. I 2008 fikk han jobben han har i dag, i Gate Gourmet på Gardermoen. På samme tid meldte han seg inn i Parat. Etter hvert ble han aktiv i fagforeningen.

– I 2014 ble jeg valgt som hovedtillitsvalgt. Jeg ville bygge klubben stor og sterk. Da jeg begynte, var vi 70, og nå er vi 200. Jeg har vervet over 100 mennesker, sier han til Klassekampen.

Mener bedre rekrutteringsarbeid må til

Ifølge Taraku mister strukturelle faktorer betydning i møte med et godt og offensivt rekrutteringsarbeid. De som lykkes best, er de som klarer å skape sterke fellesskap på arbeidsplassen. Utdanningsnivå og botid har også stor betydning. Med økt botid forsvinner andre forskjeller.

– Det som bekymrer meg mest på sikt, er den etniske segregeringen i arbeidslivet. Den bidrar ikke bare til sosial dumping, men kan også skape avstand mellom grupper og dermed svekke tilliten i samfunnet.

Fagbevegelsens legitimitet hviler ikke bare på antall organiserte på landbasis, men også på at den har et godt forfeste i alle bransjer og i alle etniske grupper i landet, sier Taraku.

Han mener at den beste rekrutteringen skjer når man møtes ansikt til ansikt og har en tillitsvekkende samtale. Det er noe fagbevegelsen allerede gjør, men som Taraku tror man kan bli enda bedre på. – Rekrutteringsarbeidet bør få høyere status i fagforeningene. Det bør igangsettes kampanjer for rekruttering i utsatte bransjer. Fagforeningene må bli flinkere til å inkludere innvandrere i styrer og sekretariat. Det bør også satses mer på skoling av tillitsvalgte, sier Taraku.

Språkforståelse er en viktig nøkkel

Tankesmien Agenda foreslår at fagforeningene, med hjelp fra myndighetene, tilbyr gratis norskkurs til arbeidsinnvandrere fra EU. Dette tror de vil være med på å gjøre medlemskapet mer attraktivt for denne gruppen.

– Et slikt tilbud vil signalisere at man bryr seg om denne gruppen, og at man forstår deres behov. Det bør formidles at selve

”Da jeg begynte, var vi 70, og nå er vi 200. Jeg har vervet over 100 mennesker.

Arvydas Dragonas,
Parat-tillitsvalgt ved Gate Gourmet

Parat-tillitsvalgt Arvydas Dragonas er en av mange som har fått føle hvor viktig en fagorganisasjon kan være. Foto: Trygve Bergsland.

Ifølge Integrerings- og mangfoldsdirektoratet er nøkkelen til integrering å delta i arbeidslivet, der fagforeninger spiller en viktig rolle.

deltakelsen i fagforening kan hjelpe med å lære språket, men at man i tillegg har et opplegg med gratiskurs. Dette er ikke bare et rekrutteringstiltak, men også et integreringstiltak som vil bidra til å gjøre den daglige kommunikasjonen bedre med denne gruppen, sier Taraku.

Han tror ikke at integreringen i seg selv er over når innvandrere får seg en jobb, men at det kan være betryggende å bli møtt av en inkluderende klubb når man er i arbeid. Dette tror han spesielt vil være gjeldende for innvandrere med en sterkere fremmedfølelse og et svakere nettverk enn andre.

Taraku mener det ligger en anerkjennelse i det å bli invitert inn og få høre at det betyr mye for alle ansatte.

– Fagbevegelsen kan bidra til å dempe polariseringen gjennom å skape interessefelleskap på tvers av etnisk, sosial eller politisk tilhørighet. Det er noe vi trenger mer enn noensinne som en motvekt mot polarisering og splittende identitetspolitikk som vi ser i dag. Det er viktig for demokratiet og for limet i samfunnet. Det er til syvende og sist i felles interesse at ingen gruppe blir stående utenfor. Derfor er rekruttering av innvandrere i fagbevegelsen en viktig samfunnsoppgave, avslutter Taraku. ■

I rapporten «Fagforeninger som integreringsarena i polariseringens tid», utarbeidet av Agenda på oppdrag fra Parat, kommer det frem at Norden skiller seg positivt ut med høyest organisasjonsgrad i Europa og verden.

*Det er ikke mange å se
på arbeidsplassen, de
fleste jobber fortsatt
hjemme. Farnaz
Hakimzadeh-Solrabi
kjenner på tapet av det
sosiale fellesskapet.
Foto: Nicklas Knudsen.*

Stolt og stressa

Ansatte på Folkehelseinstituttet (FHI) har til sammen flere tusen timer merarbeid og overtid siden mars. Farnaz Hakimzadeh-Sohrabi er en av dem som har gått fra å ha mye til enda mer å gjøre.

Av: Aslaug Olette Klausen

Det kommer vel knapt som noen overraskelse på noen at arbeidet i FHI er påvirket av pandemien.

– Selv om det er korona, mye stress og harde tider, så er det veldig gøy å jobbe på FHI, understreker seniorrådgiver Farnaz Hakimzadeh-Sohrabi ved Områdestab Smittevern, miljø og helse ved Folkehelseinstituttet flere ganger da Parat-bladets utsendte møter henne på første dag tilbake på kontoret i Lovisenbergveien 8 i Oslo, ikke bare etter ferien, men omtrent siden mars.

Bindeleddet

Sohrabis arbeidsoppgaver er ikke relatert til hverken formidling, helsestatistikk eller annen forskning, men korona har likevel hatt stor innvirkning på hennes arbeidsdager. Også allerede før landet stengte. Hun er koordinator for innkjøp, som vil si at hun koordinerer behov for innkjøp av varer og tjenester både generelt og til laboratoriene. I tillegg kartlegger hun hvilke avtaler som finnes eller trengs, og hvilke kravspesifikasjoner som ligger til grunn, og rådgir hvorvidt noe må ut på anbud eller ikke, når noe kan ligge i bero i årsplan, og når noe må hastesbestilles.

Hun er rett og slett et bindeledd mellom ulike avdelinger.

– Frem til korona kom, hadde jeg et normalt rutinepreget arbeid. Det var å komme på jobb, være litt sosial, og så begynne med det som var planlagt av møter eller forholde meg til rutinene og oppgaver. Innholdet i seg selv har ikke

endret seg. Men jeg har fått mange flere operative oppgaver, sier Sohrabi.

Hektisk hjemmekontor

Sohrabi har selvsagt hatt hjemmekontor, som de fleste andre ved instituttet med kontorjobber hvor det har vært mulig å tilrettelegge. Og selv for henne, som var vant til å ha én hjemmekontordag i uka, ble overgangen brå og krevende. Men endringene kom allerede før statsministeren sendte folket hjem fra kontorene. – Ingen var forberedt på det som skulle skje. Plutselig var det umulig å få tak i smittevernutstyr. De vanlige leverandørene var tomme. Da måtte vi finne noen andre å kjøpe utstyr av, og det var selvsagt vanskelig. Og kjempehektisk, forteller hun.

For det var jo heller ikke slik at det ikke var hektisk fra før.

– Vi har vært gjennom mange år med nedbemanning som et resultat av en ønsket nedbyråkratisering av det offentlige. Men vi er jo ikke byråkrater, sukker Sohrabi og forklarer at FHI i tillegg ble påført økonomiske utfordringer etter sentraliseringen av tjenester innen anskaffelser, IKT og arkiv for alle underliggende etater under Helse- og omsorgsdepartementet gjennom Norsk helsenett. Dette krever store årlige tilleggskostnader for FHI.

Mye merarbeid

Dermed var det allerede en relativ underbemanning da påkjenningen med korona traff de ansatte.

”Jeg tror alle som jobber i FHI, er stolte av den jobben vi gjør. Vi leverer på samfunnsoppdraget.

Farnaz Hakimzadeh-Sohrabi

– Men for mange er refleksreaksjonen når det kommer en krise at man glemmer hvor sliten man er, og står på så mye som trengs. Ledelsen har gjort en kartlegging av merarbeid og overtid som viser at det er flere tusen timer i forhold til normalnivå og på tilsvarende tidspunkt i fjor, og man ser også en underrapportering på føring av tid, sier Sohrabi.

Antall timer Sohrabi selv er på plussiden, vil hun ikke si. Men det er mange timer. Hun har vært i kontakt med sin leder for å se på hvordan dette kan løses, også med tanke på neste års ferie. Avdelingene har frihet til å lage forskjellige løsninger for sine ansatte, og i samarbeid med ledelsen har den avregningen av timer som normalt ville vært i august, blitt forskjøvet til desember.

Ikke enkelt å kompensere

Parat-klubben, der Sohrabi er nestleder, har vært i tett dialog med en ledelse hun berømmer for å være lydhøre og ha forståelse for en situasjon langt utenfor normalen. De normale konfliktlinjene er av alle parter lagt på vent. Nå er det informasjonsdeling om nyansettelser og oppbemanning og løsningsorientering som gjelder.

– Dette med fleksitimene er ikke så enkelt å kompensere. Det er uavklart om noen risikerer at timene blir borte. Ledelsen har sendt søknad til de sentrale partene om godkjenning for avvik fra arbeidsmiljølovens arbeidstidsbestemmelser, utover det som ligger i vår lokalt fremforhandlede avtale. Vi vet ikke hvordan resultatet vil bli, da den ikke er sluttbehandlet ennå, forteller hun.

Det er heller ikke bare enkelt å hente inn ekstra folk.

– Noen avdelinger kan løse ekstra oppgaver med innleie, men det er ikke like enkelt for alle. Mange oppgaver krever lang erfaring

og spesialkompetanse. Men vi skal heldigvis få mer penger slik at det kan bli nyansettelser, både midlertidige og faste. For behovet er stort, understreker Sohrabi.

Utvidede rammer

Akkurat dette med økte økonomiske rammer håper Sohrabi blir permanent. Hun håper at de bevilgende myndighetene nå har forstått behovet for at instituttet må ha høy nok bemanning til å kunne levere på samfunnsoppdragene. Særlig den politisk styrte nedleggelsen av vaksineproduksjonen for et knapt tiår tilbake skulle hun gjerne sett at de nå hadde vært foruten.

Hun var selv blant dem som ble omorganisert i etterkant av denne i 2017, da vaksineproduksjonen der hun arbeidet 20 år i ble lagt ned. Hun har derfor lang, kanskje for lang, erfaring med omstillinger. For det er ikke til å komme unna at dette er en situasjon som tærer på. Det er noe annet med lunsj ved eget kjøkkenbord enn i en kantine med vinduer mot et grønt atrium, og det selv om alle stoler er sirlig plassert med meterens mellomrom.

– Det er ikke så enkelt for alle å balansere mellom jobb og fritid. Særlig når man jobber hjemmefra, blir det lett å sjekke e-posten en ekstra gang. Og når noe er lest, så er det vanskelig å ikke svare på det. Men det er mange som har det mye verre enn meg. Jeg har ikke små barn hjemme, sier Sohrabi.

Avklart overtid

Hun legger til at fagforeningen har vært involvert i utvidelse av rammene for arbeids- og overtid for arbeid knyttet til koronahåndteringen. Det har blitt inngått en avtale om at det er mulig å jobbe lengre arbeidsdager enn hva som er beskrevet tillatt i arbeidstidsbestemmelsene fra 13 til 16 timer i døgnet.

– Dette handler om frihet og informasjon. All arbeidstid som er utover arbeidsmil-

jøloven, har vi fått avklart at det er opp til den enkelte å si ja eller nei til dersom det er ønskelig å få gjøre mer. Vi har hatt en stor underrapportering av arbeidstimer, og det er mye bedre at det er avtaler på plass slik at den enkelte får betalt for å jobbe fleksitid, sier Sohrabi.

Hun understreker at hun ikke har blitt pålagt overtidarbeid.

– Men det er mye mer å gjøre. Jeg har jo alle mine tidligere arbeidsoppgaver, som var mange, og så fått nye oppgaver i tillegg. Det må jo gjøres alt sammen. Dette gjelder de fleste på området og på FHI generelt, sier hun.

HMS borte og hjemme

For Sohrabi personlig har den største utfordringen med hjemmekontor ellers vært tapet av det sosiale fellesskapet. Hun innser at det kanskje er mer effektivt med korte digitale møter med raske avgjørelser. Men noe av det som gjorde at hun gledet seg til å gå på jobb hver morgen, mangler.

– Faste digitale kaffetreff med gjengen fra vaksineproduksjon, som er fordelt på ulike avdelinger, kompenserer bare noe. Koronaen kom før de fikk etablert noe lignende for hele den nye avdelingen jeg er en del av, sier hun.

På plussiden har Sohrabi derimot en HMS-tilpasset arbeidsplass hjemme. Det har hun per i dag ikke på kontoret. En planlagt omplassering i avdelingen ble forsinket på grunn av at møbler ikke kom til bestilt tid, på grunn av korona.

– Den plassen som var tiltenkt meg, ble dermed gitt til instituttets korona-hotline, forteller hun.

Dagene borte fra hjemmekontoret skal derfor tilbringes med rullerende plassering, mellom rom med blanke, hvite vegger og lite personlig tilpasning, bærende rundt

Foto: Nicklas Knudsen

Folkehelseinstituttet (FHI)

Folkehelseinstituttet (FHI) er et statlig forvaltningsorgan og en nasjonal kompetanseinstitusjon underlagt Helse- og omsorgsdepartementet. Instituttet er lokalisert i Oslo og Bergen.

FHI er organisatorisk delt inn i fire områder:

- Område for smittevern, miljø og helse
- Område for psykisk og fysisk helse
- Område for helsedata og digitalisering
- Område for helsetjenester

Ved utgangen av 2018 var det 866 årsverk fordelt på de ulike avdelingene.

For Farnaz Hakimzadeh-Sohrabi har den største utfordringen med den pressede arbeidssituasjonen vært tapet av det sosiale fellesskapet på jobb. Foto: Nicklas Knudsen.

på en PC med tyngde langt over tilmålt HMS-vekt for slikt. Men hun trenger programvare av det slaget som krever en massiv maskin.

Uten synlige nøkkeltast

En tilleggsbelastning er det faktisk også å være ansatt i FHI. Det har blitt innført, om ikke forbud, så sterk anbefaling om å ikke bære synlige nøkkeltast utenfor arbeidsområdet. Årsaken er at alle, uavhengig av stillingstittel, møter forventninger om å være smitteverneksperter.

– Men det er bare de virkelige ekspertene som skal uttale seg om slikt. Jeg vet ikke

mer om smittevern enn hva alle andre kan lese seg til på instituttets sider, sier Sohrabi.

I selve det daglige arbeidet har hun derimot, med få unntak, kun fått positive tilbakemeldinger.

– De fleste vil gjerne bidra når FHI bestiller varer eller tjenester nå. Bidra mer vil jeg for øvrig selv også. Jeg har stilt meg til disposisjon for andre oppgaver der det kan være behov for rådgiving, sier Sohrabi.

Ettersom FHI kanskje var landets mest forberedte arbeidsplass i møte med pande-

mien, med planlegging, øvelser og planer for krisehåndtering, gjorde dette det lettere å sette sammen grupper av ansatte til reelle oppgaver i den virkelige krisesituasjonen. Sohrabi forteller, med en viss stolthet i stemmen, om et miljø som hele tiden gjør tilpasninger til de nye erfaringer som gjøres underveis i den pågående krisen. – Jeg tror alle som jobber i FHI, er stolte av den jobben vi gjør. Vi leverer på samfunnsoppdraget. Og det blir derfor også enda tydeligere for oss at vi er med på den nasjonale dugnaden, og at det vi gjør er viktig. Det gjør det ekstra gøy å jobbe her, avslutter hun. ■

Parat informerer

F.v.: Leder i Norges Politilederlag, Marit Ellingsen, statssekretær Thor Kleppen Sættem, politidirektør Benedicte Bjørnland og leder i Parat politiet, Einar Follesøy Kaldhol under lederkonferansens arrangement om politimeldingen. Foto: Vetle Daler.

Parats digitale lederkonferanse

Parat har flyttet årets lederkonferanse til digitale plattformer, og hver fredag i september ble det tilbudt nettbaserte foredrag og møter med mål om å belyse ulike sider ved ledelse på norsk. Med relevante foredragsholdere og samtalepanel belyste vi gjennom hele september aktuelle tema og problemstillinger rundt norsk ledelse. Du kan nå se alle foredragene på Parat24.com.

Ny leder i Parat Pensjonist

Ingunn Bråten tar over etter Tore Grini som leder av Parat Pensjonist. Allerede i 1974 ble Bråten valgt som tillitsvalgt i Statens vegvesen i Østfold, og har deretter hatt en lang karriere om sekretær og rådgiver i ELF, Parat og YS. Siden hun gikk av med pensjon i 2014 har hun vært med i Parat Pensjonist.

Ingunn Bråten, ny leder i Parat Pensjonist.

Parat arrangerer mange spennende nettmøter og nettbaserte kurs denne høsten.

Parat fortsetter digital opplæring

Koronapandemien har satt en stopper for større fysiske kurs og arrangementer i Parat-regi denne høsten, og disse vil avlyses ut 2020. Vi satser nå i enda større grad på digitale kurs, nettmøter og konferanser, og vil gjennom høsten og vinteren legge til rette for enda mer nettbasert opplæringsaktivitet. Aktivitetskalenderen vår på nett blir stadig oppdatert, og vi anbefaler alle å ta en titt på denne på parat.com/kompetanse.

Foto: Helene Huscho

Parats forhandlingsleder i frontfagsoppgjøret, Kjell Morten Aune.

Hovedoppgjøret 2020 er i gang

Oppgjøret i 2020 er et hovedoppgjør. Det betyr at det både forhandles om innholdet i tariffavtalene og om lønnstillegg.

Forhandlingene i NHO-området og den konkurranseutsatte delen av industrien startet 3. august og gikk til mekling hos Riksmekleren. Partene fikk til slutt gjennomslag for kravene om et generelt tillegg for alle, og minstelønnsstøtten økes med mellom 7,50 kroner og 8,50 kroner. Det ble også enighet om likebehandling av alle ansatte når det gjelder forskuttering av sykepenger.

Oppgjøret i frontfaget er retningsgivende og gir signaler for resten av lønnstakerne i Norge. Resultatet fra dette oppgjøret danner normen for oppgjørene som kommer etterpå. Du finner mer informasjon om oppgjørene for din bransje på Parat.com og Parat24.com.

Kontingentsatser i Parat

Parats hovedstyre fastsetter hver høst beløpet for medlemskontingenten. Parat opplyser om at nye kontingentsatser fra og med 1. januar 2021 vil være 510 kroner for medlemmer uten underorganisasjonstilknytning, og 597 kroner for medlemmer i underorganisasjoner.

Parat inngår samarbeid med Equality Check

Hvordan står det egentlig til med likestillingen der du jobber, eller i nabobedriften? Nå er det mulig å legge igjen anmeldelser av bedriften du jobber i, og Parat henger seg på.

Equality Check har som visjon å skape en bedre og mer mangfoldig arbeidsplass med like muligheter for alle, gjennom radikal åpenhet og ansvarlighet. Parat-leder Unn Kristin Olsen mener samarbeidet mellom Parat og Equality Check kan bli et viktig bidrag i arbeidet for likestilling og mangfold i bedriftene.

– Det er mye synsing rundt likestilling og mangfold. Med dette verktøyet kan tillitsvalgte og andre få dokumentert kunnskap om hvordan ansatte oppfatter arbeidsplassen og ledelsens arbeid med likestilling og mangfold, sier Olsen.

Emily Northway (t.v.) og Marie Sunde fra Equality Check vil bidra til at Parat får mer faktakunnskap om likestillingssituasjonen i virksomhetene. Foto: Trygve Bergsland.

Parats regionutvalg (RU)

■ RU region Nord

(Nordland, Troms og Finnmark)

Leder: Lars Raymond Holm, Luftfartstilsynet

E-post: Lrh@caa.no

Åse Helen Andersen, Apotek 1 Hammerfest

E-post: aasehelande@hotmail.com

Anne-Katrine Thomassen, Brønnøysundregisterne

E-post: akt@brreg.no

Tor Fredrik Olsen, Troms og Finnmark fylkeskommune

E-post: tor.fredrik.olsen@ffk.no

Per-Christian Størksen, Nordland Fylkeskommune

E-post: perst@nfk.no

Terje Grytdal Roland, Nord-Troms Tingrett

E-post: terje.grytdal.roland@domstol.no, Ungrepresentant

■ RU region Midt

(Trøndelag, Møre og Romsdal)

Leder: Morten Mørch, NTNU Trondheim

E-post: Morten.morch@ntnu.no

Grete Kambuås, BOOTS APOTEK, Trondheim

E-post: Gretkam@online.no

Ronny Johannessen, NAV IT Forretningspartner, Steinkjer

E-post: Ronny.johannessen@nav.no

Andreas Sylte, NTNU Ålesund

E-post: Asy@ntnu.no

Vigdis Rønningen, NTNU Trondheim

E-post: vigdis.ronningen@ntnu.no

Håvard Indgaard Rotmo, Heia og Skjerve Bygg AS, Ungrepresentant

E-post: havard@rotmo.net

■ RU region Øst

(Innlandet, Oslo, Viken)

Leder: Hilde Margrete Bjørklund - Cappelen Damm AS

E-post: hilde.bjorklund@cappelendamm.no

Bente Iren Tollefsen Moen - Statens Pensjonskasse

E-post: bente.iren.moen@spk.no

Stein Grindheim - SAS Ground Handling

E-post: stein.grindheim@sas.no

Ronny Kjøsø - Asko Øst

E-post: ronny.kjonso@asko.no

Anja P. Ahlstrøm – NIBIO

E-post: Anja.Ahlstrom@nibio.no

Kathrine Fjell fra SAS Ground Handling, Ungrepresentant

E-post: Kathrine.fjell@sas.no

■ RU region vest

(Rogaland, Vestland)

Leder: Gro Nondal Buvik, Sognekraft AS

E-post: gro.nondal.buvik@sognekraft.no

Odd B. Eide, Sjøfartsdirektoratet

E-post: Odd.Eide@sjofartsdir.no

Hege Solbakken Sæbø, Stavanger Aftenblad AS

E-post: hege.solbakken.saebo@aftenbladet.no

Tommy Sævareid, Vestland fylkeskommune

E-post: tommy.saevareid@hfk.no

Erik Andreassen, Gate gourmet i Bergen

E-post: eandreassen@gategourmet.com

Aina Helene Malja, Vestland fylkeskommune, Ungrepresentant

E-post: ainahelene@hotmail.com

■ RU region Sør

(Agder, Vestfold og Telemark)

Leder: Ragnhild Negård, NAV

E-post: ragnhild.negard@nav.no

Anne Britt Skomedal, Vitusapotek Elefanten Kristiansand

E-post: annebritt1962@hotmail.com

Cecilie Holt, NAV

E-post: cecilie.holt@nav.no

John-Inge Nerland – Fylkesmannen i Buskerud

E-post: fmbujin@fylkesmannen.no

Anne Lise Olsen, VAF – Tannhelse

E-post: annelise.olsen@vaf.no

Gøril Fagerlund Soldal, Allkopi Netprint i Kristiansand, Ungrepresentant

E-post: goril@soldal.org

Spørsmål til juridisk og forhandlingsavdelingen i Parat

Vi som gir svar i denne utgaven av Parat er:

*Guro Løkken Bære
Advokat*

*Bjørn Are Sæther
Rådgiver*

*Odd Jenvin-Steinsvåg,
Spesialrådgiver*

*Tonje Krakeli Sneen,
Forhandler*

*Annbjørg Nærdal
Advokat*

*Maren Hestenes Merli
Advokat*

Har du spørsmål til juristene eller til forhandlingsavdelingen, kan du sende spørsmålene til trygve.bergsland@parat.com. Vi hjelper deg som medlem med alle typer problemstillinger knyttet til arbeidsforhold og tolkning av avtaleverket. Du kan også ta kontakt med oss når det er behov for skriftlig og muntlig rådgivning i forbindelse med omorganisering, nedbemanningsprosesser, ferie, arbeidstidsordninger, trygdespørsmål og lignende.

Mister en del av jobben

Jeg har fast jobb på et tannlegekontor og jobber hver dag. Nå har den ene tannlegen sluttet å jobbe på torsdager, og det er snakk om at jeg skal miste 20 prosent av jobben min. Kan de bare gjøre dette uten videre?

Irene

Svar: Så lenge du har en avtale om å jobbe 100 prosent, plikter arbeidsgiver å sysselsette

deg i full stilling og du vil ha krav på 100 prosent lønn. Dersom arbeidsgiver ønsker å endre på dette, må de si deg opp ved å gi en endringsoppsigelse. Dette er egentlig en oppsigelse med tilbud om ny stilling i 80 prosent. For at en slik oppsigelse skal være gyldig, må den ha saklig grunn.

Det vil være viktig å finne ut av hvorfor den ene tannlegen ikke skal være der, hvor lenge dette skal vare, om det kommer en vikar inn, eller lignende. Arbeidsgiver plikter uansett å

vurdere om det kan finnes andre løsninger, for eksempel at du kan gjøre andre arbeidsoppgaver denne dagen, alternativt om du kan jobbe for en av de andre tannlegene hvis det er en større klinikk. Før arbeidsgiver beslutter oppsigelse, skal det gjennomføres et drøftelsesmøte. I et slikt møte vil du få anledning til å si din mening i saken. På dette tidspunktet er det viktig å få frem hvilke negative sider en delvis oppsigelse vil ha for deg.

Guro

Permisjon for konfirmasjon

Jeg jobber i en kommune og er medlem i Parat. Min sønn skal konfirmeres, og nå lurer jeg på om jeg har krav på permisjon med lønn i forbindelse med konfirmasjonen.

Jarle

Svar: Dette er ikke lovregulert, men hovedtariffavtalen i KS har bestemmelser om velferdspolispermisjon. Når viktige velferdsgrunner foreligger, kan en arbeidstaker gis permisjon med lønn i inntil tolv arbeidsdager per kalenderår, og fleksibelt uttak kan avtales.

I kommunens permisjonsreglement er dette ofte mer detaljert regulert. Det er vanlig at det innvilges permisjon med lønn en dag eller to i forbindelse med egne barns konfirmasjon. Her bør du kontakte din tillitsvalgt og ta en nærmere kikk på kommunens permisjonsreglement. Lykke til med konfirmasjonen.

Bjørn Are

Lønnsjustering med nye arbeidsoppgaver

Jeg jobber i en statlig etat og har nå fått endret arbeidsoppgavene mine. I og med at det har skjedd vesentlige endringer i stillingen min, vurderer jeg å kreve lønnsjustering etter Hovedtariffavtalens 2.5.3. Kan jeg kreve å få ha en lønnsamtale med nærmeste leder før jeg fremmer et lønnskrav?

William

Svar: Ja, som statsansatt har du krav på en lønnsamtale. Etter fellesbestemmelsene i hovedtariffavtalen § 3 kan du kreve en årlig samtale om kompetanse, ansvar, lønn og karriereutvikling.

Parat anbefaler at du tar en lønnsamtale med nærmeste leder før du fremmer et lønnskrav. Formålet med samtalen er at du og din leder skal ha en åpen dialog om din lønn og lønnsutvikling, dine arbeidsoppgaver og karrieremuligheter. Du skal også kunne drøfte hvilke tiltak og grep som kan gjøres for at du skal kunne oppnå en best mulig

lønnsutvikling over tid. Hvordan kan du være med på å oppnå de mål som er satt for etaten, og hvordan kan din innsats og kompetanse gi deg en best mulig lønnsutvikling?

Vær oppmerksom på at en lønnsamtale ikke er en lønnsforhandling. Formålet med lønnsamtalen er å få avklart gjensidige forventninger til lønn- og karriereutvikling, og skape bedre forståelse og samsvar mellom dine mål og arbeidsgivers forventninger.

Odd

Lønnsforhandlinger

Jeg er tillitsvalgt på min arbeidsplass og skal forhandle lønn på vegne av mine medlemmer i høst. Vi jobber i byggevarebransjen. Hva er det viktig å tenke på?

Edvard

Svar: Når det skal avholdes lokale lønnsforhandlinger, er det viktig å tenke på fire kriterier: bedriftens økonomi, produktivitet, konkurranseevne og fremtidsutsikter. Videre kan du legge til grunn at den økonomiske rammen 1,7 prosent fra frontfagsoppgjøret ikke er en fasit, men retningsgivende. Det betyr at dere kan og bør forhandle frem et oppgjør på mer enn 1,7 prosent dersom den økonomiske situasjonen i bedriften tilsier det.

Den økonomiske rammen på 1,7 prosent består av et gjennomsnittlig lønnsoverheng fra i fjor på 1,2 prosent og generelle tillegg som er beregnet til 0,3 prosent. Det etterlater 0,2 prosent til lønnsglidning som blant annet gir rom for lokale lønnsforhandlinger, personlige tillegg og ansiennitetstillegg. Det er viktig å huske på at lønnsoverhengen på 1,2 prosent kun er et gjennomsnitt, så du bør forhøre deg med arbeidsgiver hva lønnsoverhengen er i din bedrift.

I forbindelse med de lokale forhandlingene har du som tillitsvalgt også rett på å få innsyn i bedriftens regnskap, årsberetning og dine medlemmers lønn. Trenger du hjelp til å forstå bedriftens regnskap, er dette noe vi i Parat kan hjelpe deg med.

Tonje

Krav om å ta ut ferie

Vi har vært permittert i noen måneder på grunn av korona, men har begynt å jobbe igjen fra august. Nå sier leder at vi må ta ut all ferie i løpet av høsten, og helst så fort som mulig. Vi derimot har ikke behov for ferie nå og ønsker å overføre så mye som mulig til neste år. Dette nekter imidlertid leder oss å gjøre. Kan de virkelig det?

Una

Svar: Ja, arbeidsgiver kan pålegge å ta ut all ferie i år. Faktisk har arbeidsgiver i utgangspunktet plikt til å sørge for at man tar ut all ferie. Muligheten til å overføre ferie til neste år er et unntak som krever at arbeidsgiver er enig, og er ikke et krav man har.

Annbjörg

Jobbe når man er permittert

Jeg er permittert, men sjefen ønsker at jeg bidrar litt innimellom. Han sier at jeg ikke kan få lønn, men at det blir en slags dugnad hvor alle må være med og dra lasset i denne vanskelige tiden. Kan han be meg om dette?

Ane

Svar: Du har lov til å jobbe samtidig som du er permittert, men da skal arbeidsgiver betale vanlig lønn for de timene du har arbeidet. Sjefen kan med andre ord ikke be deg om å jobbe «dugnad». Når du er permittert (helt eller delvis) og mottar dagpenger fra NAV, må du fylle ut meldekort hver 14. dag. På meldekortet må du føre opp alle timene du har jobbet, og NAV vil da gjøre en tilsvarende reduksjon i dagpengene. Dersom du jobber mer enn 60 prosent av vanlig arbeidstid i en meldeperiode, vil du miste dagpengene for denne perioden.

Maren

	BÅT- UTSTYR		KAFFE- MERKE	ROY- FUGL	KUNST- SKINN	ÅLREIT	SIST	
	7800							
	LE							
						RE- FLEKT- OR		
	ELV I TROMS		MELODI					
KAN FILM VÆRE		PUGGER AERO- PLAN		ORDNER SENGEN	MAN SMIE- AVL	BANKE GÅR TIL TOPPS	ETTER- SKRIFT SEILBÅT	
PALME- LUND				TROLL- DOM			SPORTE	PREFE- RERE
				FISK			EN PRØYSEN JOMFRUE- LIGE	
HISSER				M.NAVN SJARM				OKSY- GEN
INKLU- DERER	NORSK BILIST		IKKE SØLV		GUFNE	MANGT		STOR- FYRSTE
						BAK- VERK ANGSTEN		
SKOG- ENS KONGE				BINDE- ORD		TID- GIVER	HIM- MEL- RET- NING	
VERN		DANS					FANGER	
BYRDE		RUSSISK M. NAVN					DEKADE	
		SKAFFE				VELGE FØLSOM		
		KRUM- BØYD						
KV. - NAVN				FJERN- SYN	RÅD- GIVER TONE			PLATE
UNDER- TRYKKE							KORN- BUNT	
FOR- LEGGER						MYRDE		

Løsningen på kryssordet i medlemsbladet Parat nummer. 2 – 2020 er:

«KANSKJKE DEN HYLER TIL FLOKKEN?» Den heldige vinneren er: Bjørg Talberg Runde, fra Hjelset. Frist for å sende inn løsning på neste kryssord er: **6. november 2020.**

Vi trekker én vinner hver gang. Send løsningen til redaksjonen, enten som e-post til trygve.bergsland@parat.com eller ordinær post til: **Parat, Postboks 9029, Grønland, 0133 Oslo**

Husk å merke e-posten/konvolutten «Kryssord 3/2020». Husk også å skrive på ditt eget navn og adresse.

Premie: Horizon, alpukka-pledd av 50 prosent alpaukkaull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Løsning:

Navn:

Adresse:

MINI KRYSSORD

	1		2	3	4	5
			6			
7		8				
9					10	
11				12		
13			14			
15		16				
17						
18						

Vannrett

- Legges til side
- Fordypning
- Folkelig
- Garvemiddel
- Tone
- Strev
- Stund
- Slit
- Himmel
legeme
- Barken
- Autoritet
- Nekte

Loddrett

- Overfartene
- By i Jemen
- Kaos
- Fjerne
- Uenigheten
- Slubberten
- Hevelse
- Dråpe
- Ytterligere
- Tråkk

TALL PYRAMIDEN

Alle feltene skal fylles med tall. Noen tall er fylt inn på forhånd, og dette utgjør summen av tallene i de to feltene under. Du må sette inn begge tallene i de to tilstøtende feltene for å finne tallet i feltet over, og motsatt, du finner tallet i et felt ved å trekke tallet i feltet ved siden av fra tallet i feltet over.

			37		
	38	24			
			2		
		4	1		

SUDOKU

		8	2	5			6	
		7	4			8	2	
2	5		6		8		4	
1		4	8	3				
		6		1			9	8
5					2		3	4
		5			7			
8			3					9
	4	1			5	6	7	

Lett

© Bulls

3				2	1			
		7						6
		5	4			1		3
			8				3	
8				4		6		7
5		6			3	4		
	7			5		2	6	1
1			6		4		5	
				8		7		

Middels

© Bulls

				6	1		3	7
						4	2	
	4	8					6	
	3							
2		1	7					
	6	9						
				4				
		3	1	9			8	
9		7	3		8			

Vanskelig

© Bulls

T	K	K	A	O	L	K	S	D	V	F	E	E	I	S
G	Y	T	N	Y	L	I	R	F	X	N	I	G	D	L
S	T	E	I	N	H	A	U	G	S	F	O	A	I	O
L	R	S	Y	E	G	D	Å	I	O	L	B	T	O	V
B	Æ	S	B	E	N	C	F	R	O	A	P	T	P	A
P	Z	O	S	Æ	Y	R	B	M	M	L	A	E	P	K
Ø	W	K	O	F	E	U	O	A	D	T	N	N	R	E
W	I	E	U	T	N	P	L	Å	D	R	O	E	I	R
P	H	R	N	D	Å	S	E	A	Ø	Ø	F	J	N	P
D	C	E	L	E	I	B	E	X	H	E	E	S	N	T
T	D	R	Ø	S	G	Q	R	K	L	D	L	A	E	F
M	N	I	Z	T	Y	N	E	G	S	M	E	G	L	T
Å	Y	T	X	Æ	U	C	E	J	E	Y	T	A	S	R
N	Å	E	C	R	R	S	T	O	T	U	K	B	E	Y
E	Å	R	B	U	Q	K	M	W	P	F	X	Å	Å	P

Ordplunder

Bokstavene i ordet under har blandet seg litt. Kan du finne fram til riktig ord ved å plassere bokstavene i riktig rekkefølge i de hvite feltene?

Den grå teksten på siden gir deg noen hint. Skjul teksten om du ikke vil ha hjelp.

F K A I E A R N T

FYLL INN ORDET:

--	--	--	--	--	--	--	--	--

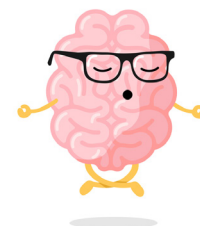
NOEN SMÅ HINT

- Ordet starter med bokstaven F
- En ekstremist
- Tyr ofte til vold for å fremme sin agenda

KRYSS OG TVERS

Finn alle ordene. Ordene kan stå vannrett, loddrett eller diagonalt, og kan ofte stå skrevet baklengs.

1. BAGASJENETT
2. DRAGESKIP
3. ECRU
4. ENSIFRET
5. FORBUND
6. FRILYNT
7. HØDD
8. ISLAMABAD
9. KLOAKK
10. KYSKE
11. MÅNE
12. OPPRINNELSE
13. POENGENE

14. POMOLOGI
15. RETIRERE
16. SLOVAKER
17. STEINHAUG
18. STÆR
19. TELEFON
20. TRØE

PARATS TRENINGSSIDE MED HJERNETRIM

Sender du oss løsningen på alle oppgavene på denne siden, er du med i trekningen av et Horizon, alpaka-pledd av 50 prosent alpakaull, 40 prosent fårell og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Frist for å sende inn løsningen er 6. november 2020.

Vi trekker én vinner hver gang. Send løsningen til redaksjonen, enten på e-post til trygve.bergsland@parat.com, eller ordinær post til: Parat, postboks 9029 Grønland, 0133 Oslo. Husk å merke e-posten/konvolutten «Hjernetrim 3/2020». Vinneren av hjernetrim i 2/2020 er Sina Aanestad, fra Kleppe.

Tilbake til normalen?

Mange av oss hadde nok håpet på at høsten skulle bringe med seg en mer normal hverdag, slik vi kjente den før koronasituasjonen inntraff landet vårt. Kanskje blir hverdagen aldri helt slik vi kjente den, men livet går videre, og det gjør også arbeidslivet.

I en podkast jeg deltok i nylig, fikk jeg spørsmål om hva som var den beste overraskelsen fra «koronatiden». Mitt svar var at jeg i enda større grad så betydningen av den norske modellen og ikke minst verdien av det organiserte arbeidslivet. Fra dag én merket jeg samarbeidsvilje, konstruktivitet og engasjement på alle kanter, fra både myndigheter, arbeidsgivere og arbeidstakere.

En annen positiv effekt var at jeg fikk muligheten til å bli mye raskere kjent med våre tillitsvalgte og medlemsgrupper. Det at møtene ble avholdt digitalt, gjorde at jeg fikk sjansen til å være med på møter og arrangementer jeg ellers ikke ville hatt anledning til å reise fysisk for å være med på. Jeg ble også overrasket over hvor lett det var å leve livet digitalt, med alt fra jobbmøter, arrangementer, pressekonferanser, kurs og læring, til videovin med venner.

Med enhver krise følger det både muligheter og trusler. Om vi evner å stå sammen om valgene vi skal ta fremover, er jeg optimist og tror at vi som nasjon skal kunne komme styrket ut av den krisen vi fremdeles står midt oppe i. Bruker vi de mulighetene krisen nå gir oss, har vi også muligheten til å komme ut i den andre enden og være enda bedre rustet til å møte morgendagens utfordringer. Arbeidsplasser skal sikres, og nye arbeidsplasser skal skapes.

Vi vet at kriser kan forsterke og fremskynde trender som allerede er under oppseiling. For vår del betyr det blant annet økt bruk av hjemmekontorordninger, netthandel og nye måter å kommunisere og møtes på. Samtidig frykter jeg en akselerering av trender som handler om liberalisering av arbeidslivet, økt midlertidighet, økt bruk av innleie- og vikarbyråer, eller kreative selskapskonstruksjoner for å undergrave det vi kjenner som den norske modellen og en reell arbeidsgiver som forhandlingsmotpart.

Vårt samarbeidsprosjekt med Tankesmien Agenda, også kalt Agenda-prosjektet, er ferdigstilt, og rapporten fikk navnet «Fagforeninger som intergreingsarena i Polariseringens tid».

Unn Kristin Olsen. Foto: Vette Daler.

I Parat har vi hatt mye synsing rundt hvorfor innvandrere i mindre grad organiserer seg i arbeidslivet, og hva grunnen til dette er. Jeg mener rapporten belyser noen interessante og til dels også overraskende funn. Du kan lese mer på side 28.

Tariffoppgjørene ble i år utsatt til høsten. Koronasituasjonen har ikke gjort forhandlingene mindre krevende, og landets økonomiske situasjon gjorde at vi måtte endre vårt tariffpolitiske dokument. I skrivende stund pågår enda en del av våre tariffoppgjør. Parats forhandlere, det være seg både tillitsvalgte og ansatte, har gjort og gjør en formidabel innsats.

«Det eneste vi vet om fremtiden, er at den vil bli annerledes.»

Peter Drucker

UK.Olsen

Unn Kristin Olsen
Leder i Parat

Facebook: facebook.com/UnnKristinOlsenParatYS

Hjelp når du trenger det!

Trenger du hjelp med spørsmål knyttet til lønn, tariff, arbeidsforhold, medlemskap og kontingent, kan du nå enten kontakte din tillitsvalgte eller hovedtillitsvalgte, eller du kan kontakte Parat direkte. Kontakt gjerne ditt nærmeste regionkontor først, så veileder de deg videre. På disse sidene finner du kontaktinformasjon både til Parat og Farmasiforbundet. Husk at du alltid kan kontakte oss på 21 01 36 00 eller medlem@parat.com.

Farmasiforbundets hovedtillitsvalgte

Private apotek

Boots

Inger Johanne Opseth
Boots apotek Elverum
Telefon: 977 85 188
ij.opseth@boots.no

Apotek1

Monika Nilsen
Apotek 1 Vestvågøy
Telefon: 913 68 268
mjanilse@online.no

Vitusapotek

Anita Sveum Nilsen
Vitusapotek Sandvika
Telefon: 67 55 19 00 / 970 60 141
anita_sveum_nilsen@hotmail.com

Sykehusapotek

Midt:

Liv Reisch
Sykehusapoteket i Trondheim
Telefon: 73 86 42 00 / 924 10 932
liv.reisch@sykehusapoteket.no

Vest:

Gunvald Iversen
Haukeland sykehusapotek
Telefon: 988 34 655
gunvald.iversen@sav.no

Sør-Øst:

Eva Irene Holmen
Sykehusapoteket sør/øst
Telefon: 926 33 390
eva.irene.holmen@sykehusapotekene.no

Nord:

Beate Borge
Sykehusapoteket i Tromsø
Telefon: 415 13 546
beate.borge@sykehusapotek-nord.no

Parats regionkontorer

Oslo:

Lakkegata 23
ost@parat.com

Rådgiver Bjørn Are Sæther
bjorn.are.sether@parat.com
Telefon: 959 77 054

Rådgiver Elin Solheim Lie
elin.solheim.lie@parat.com
Telefon: 954 02 992

Rådgiver Ståle Botn
stale.botn@parat.com
Telefon: 476 16 392

Rådgiver Bjørg Skuthe
bjorg.skuthe@parat.com
Telefon: 969 42 646

Tønsberg:

Grev Wedelsgt. 12
sor@parat.com

Rådgiver Unn Kristin Johnsen
unn-kristin.johnsen@parat.com
Telefon: 934 80 218

Tromsø:

Grønnegata 3B
nord@parat.com

Rådgiver Siren Somby
siren.somby@parat.com
Telefon: 419 33 359

Rådgiver Jo Sigurd Aurvoll
jo-sigurd.aurvoll@parat.com
Telefon: 472 76 963

Kristiansand:

Vestre Strandgt. 42
sor@parat.com

Rådgiver Marianne Hårtveit
marianne.haartveit@parat.com
Telefon: 971 67 293

Bergen:

Strandgaten 1
vest@parat.com

Advokat Ketil Mæland-Johansen
ketil.maeland-johansen@parat.com
Telefon: 982 55 809

Rådgiver Jørgen Dræge
jorgen.draege@parat.com
Telefon: 404 54 606

Rådgiver Laila Sæterdal
laila.saterdal@parat.com
Telefon: 481 84 995

Trondheim:

Kjøpmannsgt. 25
midt@parat.com

Rådgiver Anita Rosmal
anita.rosmal@parat.com
Telefon: 936 15 942

Rådgiver Bente Hermanstad
bente.hermanstad@parat.com
Telefon: 915 90 708

parat

parat.com

GALIEVE FORTE

Natriumalginat 500 mg, natriumhydrogenkarbonat 213 mg, kalsiumkarbonat 325 mg, mikstur, suspensjon i dosepose

Dobbeltvirkende effekt med en unik kombinasjon av alginat + antacida
Lindrer mot halsbrann, refluks og fordøyelsesbesvær¹

40-80%

Dobbeltvirkende effekt med en kombinasjon av alginat + antacida Lindrer mot halsbrann, refluks og fordøyelsesbesvær⁴

- Under graviditet øker hormonet progesteron som får musklene, inkludert øvre del av magen, til å slappe av. Dette kan føre til at magesyren kommer opp i spiserøret og forårsaker halsbrann og sure oppstøt.^{2,3}
- Senere i svangerskapet kan symptomene også være forårsaket av at babyen fysisk presser på magen.^{2,3}
- Alginat er effektivt for å kontrollere halsbrann både i løpet av dagen og natten.⁵

- ➡ Danner en mekanisk alginat-beskyttelsesbarriere direkte over syrelommen uten systemisk virkning¹
- 🚫 Alginatet kommer fra brunalger
- 🕒 Virker i opptil 4 timer¹
- 👶 Galieve Forte er velegnet til bruk under graviditet og i perioder med amming¹
- ⊕ Skal tas enten 2 timer før eller etter andre behandlinger (f.eks. jerntabletter eller syrehemmende behandlinger)^{1,6}

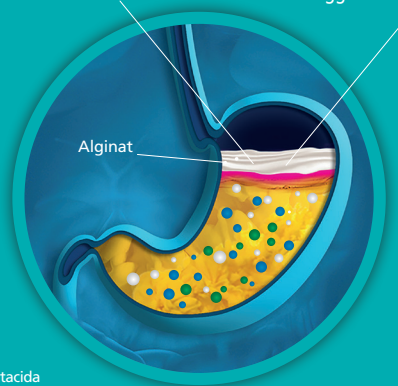
Galieve Forte er: ✓ Aluminiumsfri ✓ Sukkerfri

GALIEVE		
	Galieve Peppermynthe tyggetabletter ⁹	Galieve Forte 500 mg/213 mg/325 mg oral suspensjon i dosepose ¹
Smak	Peppermynthe	Peppermynthe
Klassifisering	Alginat	Alginat & Antacida
Mot halsbrann og sure oppstøt	✓	✓
Mot fordøyelsesbesvær	✓	✓
Dosering	2-4 tabletter Opp til 4 ganger daglig	10-20 ml (1-2 doseposers) Opp til 4 ganger daglig
Virkning	Raskt og effektivt	Raskt og effektivt
Alder	Fra 12 år	Fra 12 år

Ingen halsbrann = ingen refluks⁷
Galieve skaper en beskyttende barriere over mageinnholdet for å forhindre refluks og lindre halsbrann raskt.¹

Barrieren flyter over mageinnholdet
Både om man er stående, liggende eller i bevegelse^{5,8}

- 🟠 Syre
- 🟢 Galle
- 🔵 Pepsin
- ⬜ Nøytraliserende antacida

Referanser: 1. Galieve 500 mg/213 mg/325 mg mikstur, suspensjon i dosepose, produktresumé: 2020-05-11. 2. Uzan M, Uzan S, Sureau C, Richard Berthe Rev. Fr. Gynecol. Obstet. 1988; 87 (7-9):569-572. 3. Vazquez JC. Heartburn in pregnancy. BMJ Clin Evid. 2015;2015:1411. Published 2015 Sep 8. 4. Marrero JM, Goggin PM, de Caestecker JS, Pearce JM, Maxwell JD. Determinants of pregnancy heartburn. Br J Obstet Gynaecol. 1992;99(9):731-734. doi:10.1111/j.1471-0528.1992.tb13873.x. 5. Savarino E, de Bortoli N, Zentilin P, et al. Alginate controls heartburn in patients with erosive and non-erosive reflux disease. World J Gastroenterol. 2012;18(32):4371-4378. doi:10.3748/wjg.v18.i32.4371. 6. Lødrup A, Reimer C & Bytzer P. Use of antacids, alginates and proton pump inhibitors: a survey of the general Danish population using an internet panel, Scandinavian Journal of Gastroenterology, 2014; 49(9), 1044-1050. 7. Joelsøn B, Johnsson F. Heartburn—the acid test. Gut. 1989;30(11):1523-1525. doi:10.1136/gut.30.11.1523. 8. Sweis R et al. Aliment Pharmacol Ther 2013; 37(11):1093-1102. 9. Galieve tyggetabletter med peppermynthesmak, Preparatomtale, 17. 06.2016.

Galieve Forte mikstur suspensjon i dosepose. Galieve tyggetabletter. Antirefluksmiddel og antacidum. Galieve Forte: 1 dosepose (10 ml) inneholder: Natriumalginat 500 mg, natriumhydrogenkarbonat 213 mg, kalsiumkarbonat 325 mg, metyl- og propylparahydroksybenzoat (E218 og E216), karbomerer 974P, sakkarinnatrium, natriumhydroksid, renset vann. Peppermynthesmak. Galieve tyggetabletter: Hver tyggetablett inneholder: Natriumalginat 250 mg, natriumhydrogenkarbonat 133,5 mg, kalsiumkarbonat 80 mg, aspartam (E 951) 3,75 mg, mannitol (E 421), acesulfamkalium (E 950), hjelpestoffer: Peppermynthesmak. **Indikasjoner:** Galieve Forte: Behandling av syrelatererte symptomer på gastroesofageal reflukssykdom, som sure oppstøt, halsbrann og fordøyelsesproblemer, f.eks. etter måltid eller under graviditet. Tyggetabletter: Behandling av symptomer på gastroesofageal refluks, som sure oppstøt, halsbrann og fordøyelsesbesvær, f.eks. etter måltid eller under graviditet eller pasienter med symptomer relatert til reflukssøfagitt. **Dosering:** Galieve Forte: Voksne og barn >12 år: 10-20 ml (1-2 doseposers) etter måltider og ved leggetid, opptil 4 ganger daglig. Tyggetabletter: Voksne og barn >12 år: 2-4 tabletter etter måltid og ved sengetid (inntil 4 ganger daglig). Spesielle pasientgrupper: Nedsatt nyrefunksjon: Forsiktighet utvises hvis streng saltfattig diett er nødvendig. Barn <12 år: Skal kun gis etter anvisning fra lege. Galieve Forte: Ingen dosejustering nødvendig. Administrering: Tyggetabletter: Tygges godt før svelging. **Kontraindikasjoner:** Overfølsomhet for innholdsstoffene. **Forsiktighetsregler:** Hvis symptomene ikke bedres innen 7 dager, bør klinisk status revurderes. Galieve Forte: Langvarig bruk bør unngås. Bruk kan skjule symptomer på mer alvorlige underliggende tilstander. Skal ikke brukes ved alvorlig nedsatt nyrefunksjon eller ved hypofosfæmi. Effekten kan være redusert ved svært lav magesyreinnv. Økt risiko for hypernatremi hos barn med gastroenteritt eller mistenkt nedsatt nyrefunksjon. Tyggetabletter: Hver dose à 4 tabletter inneholder 246 mg (10,6 mmol) natrium, og bør vurderes ved kontrollert natriumdiett, f.eks. ved enkelte tilfeller av kongestiv hjertesvikt og nedsatt nyrefunksjon. Hver 10 ml (dosepose) inneholder 130 mg (3,25 mmol) kalsium. Forsiktighet bør utvises ved behandling av pasienter med hyperkalsemi, nefrokalsinose og tilbakevendende kalsiumholdige nyrestein. Inneholder metyl- og propylparahydroksybenzoat som kan gi allergiske reaksjoner (mulig forsinkede). Tyggetabletter: Inneholder aspartam og skal ikke gis ved fenylketonuri. **Interaksjoner:** For utfyllende informasjon fra Legemiddelverket om relevante interaksjoner, se A02Bx13. Bør tas minst 2 timer før/etter andre legemidler, særlig tetrasykliner, digoksin, fluorkinolonoloner, jernsalter, ketokonazol, nevroleptika, thyroideahormoner, penicilliner, betablokkere (atenolol, metoprolol, propranolol), glukokortikoider, klorokin, estramustin og bisfosfonater. **Graviditet, amming og fertilitet:** Galieve Forte: Ingen skadelige effekter er vist. Kan brukes under graviditet og amming, hvis nødvendig. Pga. innhold av kalsiumkarbonat anbefales det at behandlingsvarigheten begrenses. Fertilitet: Ingen negativ effekt er vist. Tyggetabletter: Ingen skadelig effekt er vist. Kan brukes under graviditet og amming. **Bivirkninger:** Svært sjeldne (<1/10 000), ukjent: Immunsystemet: Anafylaktiske/anafylaktoide reaksjoner, overfølsomhetsreaksjoner som urticaria. Luftrøier: Effekter på respirasjonssystemet som bronkospasme. **Overdosering/Forgiftning:** Symptomer: Abdominal distensjon kan forekomme. Behandling: Symptomatisk. Se Giftinformasjonens anbefalinger: A02Bx13. **Egenskaper:** Galieve Forte: Virkningsmekanisme: Reagerer raskt med magesyren og danner en beskyttende barriere av alginatregel med tilhørende nøytral pH. Sjøket legger seg opp på mageinnholdet og hindrer gastroesofageal refluks i opptil 4 timer. I alvorlige tilfeller kan det flytende sjøket bevege seg inn i spiserøret fremfor mageinnholdet, og gi lindrende effekt. Absorpsjon: Virkningsmekanismen er fysisk og avhenger ikke av systemisk absorpsjon. Tyggetabletter: Virkningsmekanisme: reagerer legemidlet raskt med magesyren og danner et flytende sjøket av alginatregel med tilhørende nøytral pH. Sjøket flyter opp på mageinnholdet og hindrer effektivt gastroesofageal refluks. I alvorlige tilfeller kan det flytende sjøket bli trykket inn i spiserøret istedenfor selve mageinnholdet, og dette virker lindrende. Absorpsjon: Virkningsmekanismen er fysisk og avhenger ikke av systemisk absorpsjon. Oppbevaring og holdbarhet: Galieve Forte: Oppbevares ved høyst 30°C. Skal ikke oppbevares i kjøleskap eller fryses. Tyggetabletter: Oppbevares ved høyst 30°C. **Pakninger og priser:** Galieve Forte: 12 stk. (dosepose) 525669. Tyggetabletter: 24 stk. (blister) 112909. 48 stk. (blister) 519425